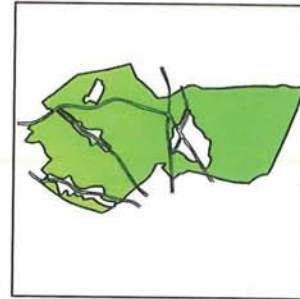

Gemeente Onderbanken

**bestemmingsplan
Buitengebied**

verantwoording

Behoort bij besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg
van 13.3.07. RO. nr. 2007/10595.

Mij bekend,
De secretaris van de provincie

status:

**Behoort bij raadsbesluit
d.d. 13 juli 2006, nr. 2006/33
De Raadsgriffier,
plv.**

Odb 08

Inhoud

Onderzoek opgezet vanuit lagenbenadering.

Onderzoek actuele situatie conform artikel 9 Bro	1
Lagenbenadering: bestaande situatie per laag	1
Relevant beleid als kader	1
Actuele wet- en regelgeving van toepassing	1

Laag 1: ondergrond, bodem.

Geologie (ontstaan van de bodem)	2
Geomorfologie (verschijningsvorm van de bodem)	2
Bodem (samenstelling van de bodem)	4

Laag 1: ondergrond, water

Grondwatersysteem	6
Grondwaterbeschermingsgebied	6
Oppervlaktewatersysteem	6
Ecosysteem	7
Regen- en afvalwatersysteem	8

Laag 1: ondergrond, natuur

Vegetatie	9
Fauna	10
Natuurlijke waarden	13
Verspreiding beschermde en bedreigde soorten	13

Laag 1: ondergrond, landschap en cultuurhistorie

Historische ontwikkeling	15
Archeologische verwachtingswaarde	16
Archeologisch waardevolle terreinen	17
Beschermde monumenten en andere historische elementen	17
Landschapsbeeld	20

Laag 2: infrastructuur.

Wegenstructuur	21
Nutsvoorzieningen en leidingen	22
Primaire wateren	24

Laag 3: occupatie: agrarisch gebruik.

Landbouwontwikkeling in het POL	25
Landbouw- en omgevingsvisie	
Onderbanken en Schinnen	27
De agrarische bedrijven	29
Nieuwe agrarische bouwkaavel	32

Laag 3: occupatie: overig gebruik.

Toerisme en recreatie:	
verblijfsrecreatieve voorzieningen	35
Toerisme en recreatie;	
dagrecreatieve voorzieningen	40
Recreatief medegebruik	47
Niet-agrarische bedrijven	48
Burgerwoningen	50

Nota's en beleidsvoornemens op Rijksniveau.

Belvedere	51
Natuur voor mensen mensen voor natuur	52
Voedsel en groen	53
Mensen, wensen, wonen	53
Van A naar Beter	54
Anders omgaan met water	55
Ruimte maken, ruimte delen	55
Een wereld en een wil/werken aan duurzaamheid	56
Structuurschema Groene Ruimte 2	57
Nota Ruimte	58
Nota mobiliteit	59

De beleidskaders van de provincie Limburg

Liefde voor Limburg	61
Kwaliteitsprofiel conform POL:	
waardevol regionaal landschap	61
POL: perspectieven buitengebied Onderbanken	62
POL en natuurlijke waarden:	
beschermen en ontwikkelen	63
Contourengieden in POL	64
POL en landbouw:	
duurzaam, veilig en concurrerend	64
Toerisme en recreatie conform POL	
in relatie tot landschapsbeleving	66
Partiële Streekplanherziening openruimte- en bufferzonebeleid Zuid-Limburg	67

POL-aanvulling Ruimte voor Ruimte Zuid-Limburg	67
POL-uitwerking Bouwkavel op Maat Plus	68
POL-herziening op onderdelen EHS	69
Plan van Aanpak "Zuid-Limburg, vitaal platteland"	70
ARIBA	72
Beleidsregel hagelnetten	73
Beleidsregel teeltondersteunende voorzieningen	73
Ruimte voor Limburg	74
Naar een robuuste grensoverschrijdende ecologische structuur op de oostoever van de Maas	76
Identiteit van Parkstad Limburg	77

Lokale beleidskaders

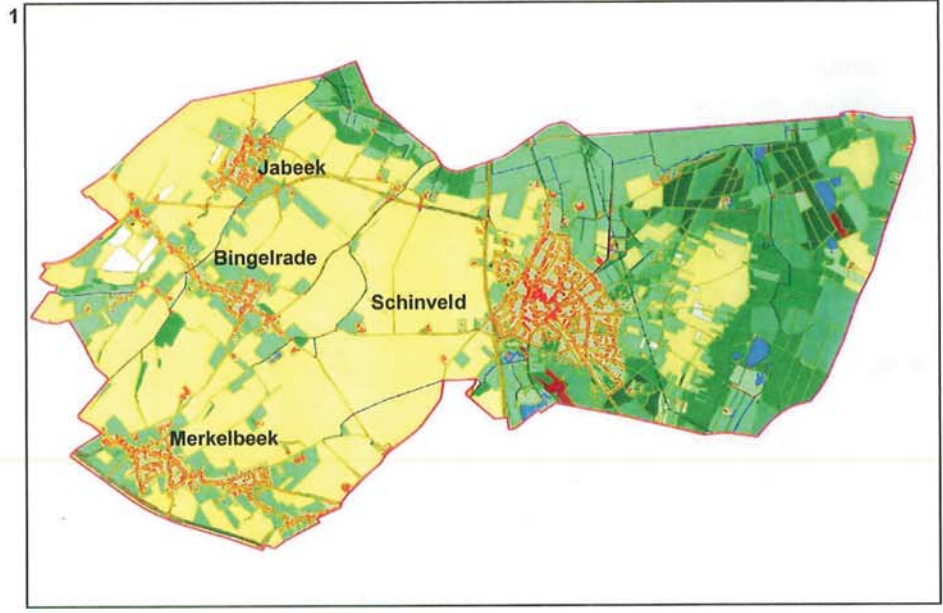
Ambities al vastgelegd in collegeprogramma	80
Natuur en Recreatie Ontwikkelingsplan	
Gangelt-Onderbanken (NROP)	84
Natuurpark Rodebach/Roode Beek	87
Gemeentelijk Milieubeleidsplan	89
Nota toeristisch-economische visie Onderbanken	91
Notitie prostitutiebeleid Gemeente Onderbanken	92

Actuele wet- en regelgeving.

Zonering luchthaven Geilenkirchen	94
Funnelzonering buiten het plan	94
Luchtverkeersleidingbaken Jabeek	95
Luchtverkeerslawaaï	95
Wegverkeerslawaaï	96
Bodem	96
Externe veiligheid	97
Stiltegebieden	98
Waterwingebieden	98
Grondwaterbeschermingsgebieden	98
Erosie	99

Overzicht gebruikte afkortingen	100
--	------------

1 overzicht
gemeente Onderbanken

Onderzoek opgezet vanuit lagenbenadering

Onderzoek actuele situatie conform artikel 9 Bro.

Het deel "verantwoording" van het bestemmingsplan Buitengebied Onderbanken bevat de resultaten van het onderzoek conform artikel 9 Bro. Op grond van de Bro is onderzoek noodzakelijk naar de bestaande toestand, alsmede naar mogelijke en gewenste ontwikkelingen.

Lagenbenadering: bestaande situatie per laag.

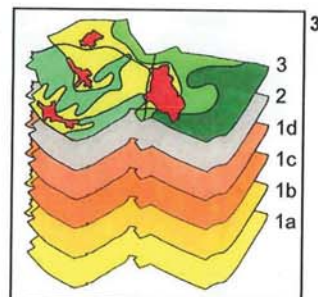
De bestaande toestand is beschreven aan de hand van de lagenbenadering. Deze benadering gaat uit van drie lagen. De onderste laag wordt gevormd door de bodemtypologie, het watersysteem en de hiermee samenhangende natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Het grote belang van de onderste laag hangt samen met de lange reproductietijd (feitelijk: de onvervangbaarheid) van deze waarden en systemen. De tweede laag wordt gevormd door de infrastructuur. Deze laag omvat de belangrijke weg-, spoor- en waterverbindingen. De derde laag en bovenste laag bestaat uit het ruimtegebruik voor wonen, werken, landbouw en recreatie, ook wel de occupatie genoemd. De eerste twee lagen zijn (of zouden in elk geval moeten zijn) in de lagenbenadering sturend en structurerend voor de bovenste laag. Deze lagen bepalen waar en vooral ook op welke wijze ruimtelijke ontwikkelingen op de meest vanzelfsprekende wijze kunnen plaatsvinden.

Relevant beleid als kader.

Naast de bestaande situatie is ook het relevant beleid, waarin de overheden aangeven hoe het ruimtegebruik zich in de toekomst verder zou kunnen of mogen ontwikkelen, onderzocht. Dit op rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau vastgelegde beleid vormt het kader voor in het bestemmingsplan Buitengebied op te nemen ontwikkelingen.

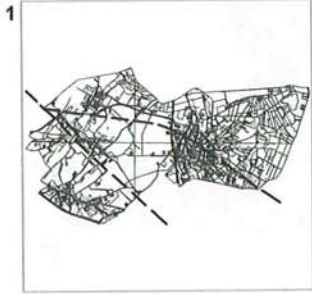
Actuele wet- en regelgeving van toepassing.

Tot slot is ook de van toepassing zijnde wet- en regelgeving onderzocht. De hieruit af te leiden beperkingen zijn medebepalend voor de inhoud van het bestemmingsplan Buitengebied.

- 1 buitengebied
Onderbanken
  - 2 lagenbenadering
  - 3 lagen in Onderbanken:
    - 3 =Occupatie
    - 2 =Infrastructuur
    - 1d=bronzene raamwerk *
    - 1c=groene raamwerk *
    - 1b=blauwe raamwerk *
    - 1a=kristallen raamwerk *
- * tezamen Ondergrond

**Geologie
(ontstaan van de bodem).**

Aard en structuur van de geologische formaties bepalen in belangrijke mate de geomorfologie en bodemsamenstelling. Bepalend voor het buitengebied van Onderbanken zijn de ligging deels in de Centrale Slenk ten noorden van de Feldbissbreuk en deels in het breukensysteem ten zuidwesten hiervan. Ter plaatse van de Feldbissbreuk zijn de in de ondergrond aanwezige geologische formaties ten opzicht van elkaar verschoven. In latere perioden hebben zich hierover afzettingen gevormd door de zee (zand, klei, krijt) en (voorlopers van) de Maas (grind, zand, klei).

Onder invloed van zeespiegeldalingen heeft de Maas zich in de loop der tijd in noordwestelijke richting steeds dieper in deze afzettingen ingesneden, waardoor een terrassenlandschap bestaande uit een hoogmidden- en laagterras ontstond. De trapsgewijze opbouw van deze terrassen is in de ondergrond nog aanwezig, maar is sterk verhuld en omgevormd tot een glooiend landschap door afzettingen door de wind (löss, zand). Opvallend is dat de löss vooral ten westen van Schinveld is afgezet, terwijl het zand juist ten oosten daarvan is afgezet. De dikte van de lössafzettingen is op de vlakkere delen vaak meer dan 5 m. Op de steilste delen is de löss vaak door erosie weer verdwenen. Door insnijding van beken en afspoeling van löss en zand ontstonden beek- en droogdalen (versneden hoogterras), op steile hellingen kwamen vroegere afzettingen weer aan het oppervlak.

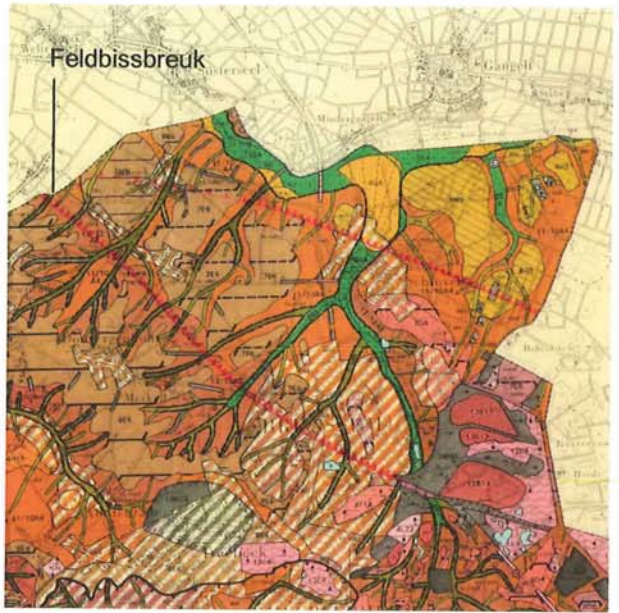
1 geologische situatie:
Feldbissbreuk

**Geomorfologie
(verschijningsvorm van de bodem).**

Bepalend voor de huidige verschijningsvorm van het buitengebied van Onderbanken is vooral het onderscheid tussen plateaus, hellingen en dalen. In het buitengebied worden de volgende geomorfologische eenheden aangetroffen:

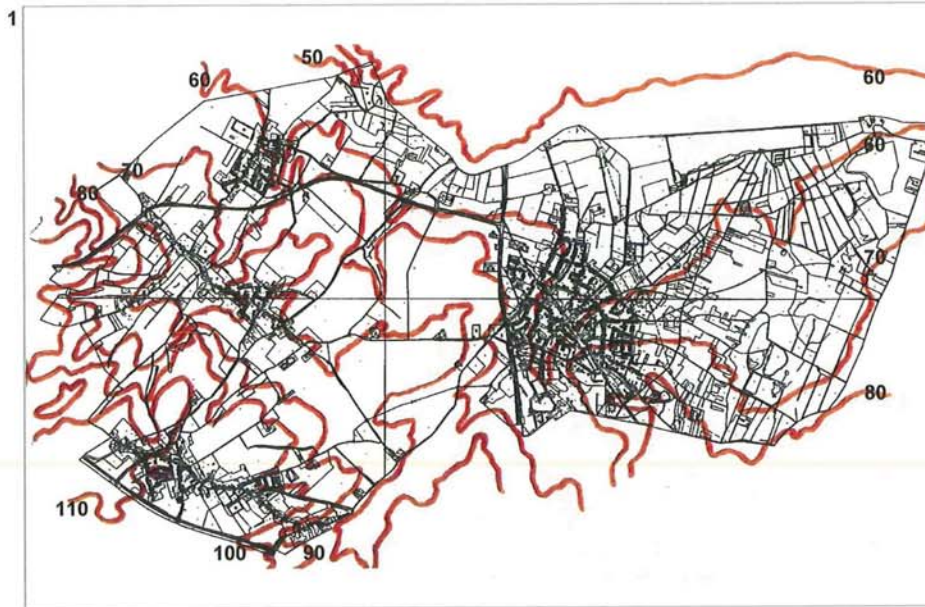

- het sterk versneden plateaugebied van Merkelbeek, dat deel uitmaakt van een groter plateau ten noordoosten van de Geleenbeek. Dit plateau gaat aan de noordoostzijde, ter plaatse van de Feldbissbreuk, via deels korte, steile hellingen over in het volgende plateaugebied;
- het plateaugebied van Jabeek-Bingelrade, dat eveneens sterk is versneden. Dit plateaugebied gaat via korte, flauwere hellingen weer over in een beekdal;
- het beekdal van de Roode Beek en de daarop uitkomende beekdalen van Merkelbeekerbeek en Ruscherbeek;
- het glooiingengebied ten oosten van Schinveld, tussen de beekdalen van Roode Beek en Ruscherbeek;
- enkele grote (droog)dalen in het verlengde van de Quabeeksgrub en Etzenradergrub.

1 geomorfologische kaart van Nederland, uitgave Stiboka/RGD

De aanwezige geomorfologische eenheden vormen tezamen het reliëf in het buitengebied. In grote lijnen is het buitengebied te beschouwen als een voormalig plateaugebied. Door de afwatering van het gebied naar de Roode Beek is hierin een in noordoostelijke richting lopende droogdalenstructuur ontstaan. De loop van de hoogtelijnen illustreert een en ander.

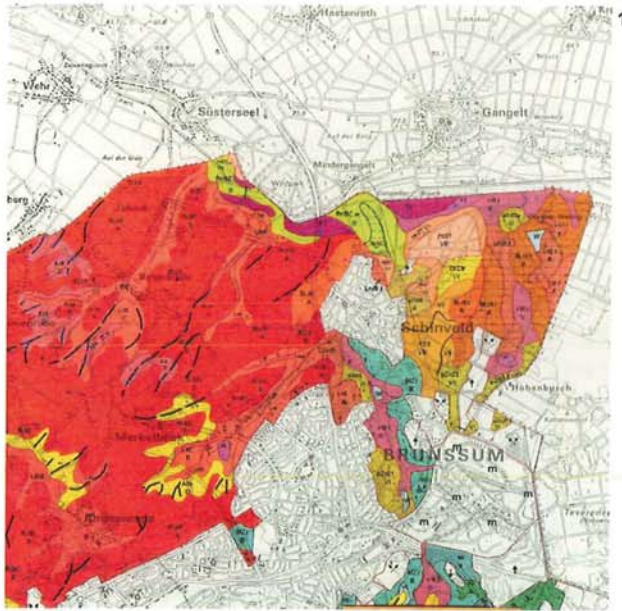
Bodem

(samenstelling van de bodem).

Onder invloed van klimaat, waterhuishouding, reliëf, flora/fauna en de mens treden in het geologisch moedermateriaal veranderingen op die aangeduid kunnen worden met bodemvorming. De verschillende bodemtypes die daarbij ontstaan, zijn mede bepalend voor het grondgebruik. In het buitengebied worden de volgende bodemtypen onderscheiden:

1 hoogtelijnen

- brikgronden (gronden met een inspoelingslaag van klei) met siltige leem/löss (meer dan 85% leem) op de flauwe hellingen en de plateaus rond Merkelbeek, Bingelrade en Jabeek;
- leemgronden met siltige leem/löss (meer dan 85% leem) en samenstellingen van löss- en terrashellinggronden in de dalen die de plateaus doorsnijden;
- rivierkleigronden met lichte zavel (10-20% klei en 80-90% zand) in het noordelijk deel van het beekdal van de Roode Beek;
- veen- en moerige (moerassige) gronden in/langs de beekdalen van de Roode Beek, Rodebach en Ruscherbeek;
- podzolgronden (gronden met inspoeling van fijn zand) met lemig fijn zand, leemarm en zwak lemig fijn zand op de glooiingen direct ten oosten van Schinveld;
- brik- en leemgronden met zandige leem op de glooiingen verder oostwaarts.

1 bodemkaart van
Nederland, uitgave
DLO-Staring Centrum

1

Grondwatersysteem.

Het grondwater in het plangebied ten noorden van de Feldbissbreuk is niet-freatisch (meerdere lagen grondwater). Naast het grondwater dat zich vrij dicht onder de oppervlakte bevindt en zich daar relatief vrij kan bewegen, is hier nog een tweede pakket aanwezig, dat zich op grotere diepte bevindt. Beide pakketten worden van elkaar gescheiden door een ondoordringbare laag. Het water ten zuiden van de Feldbissbreuk is freatisch (slechts één laag aanwezig). De globale stroomrichting van het grondwater is noordwestelijk.

Grote delen van het buitengebied, met name de plateaus en glooiingen, zijn infiltratiegebieden, waar het neerslagoverschot in de grond wegzakt en daarmee de grondwatervoorraad aanvult. Een uitzondering hierop vormen de beekdalen en andere lager gelegen gebieden, waar het neerslagoverschot en vaak ook uittredend grondwater (kwel, bronnen) via beken wordt afgevoerd.

Grondwaterbeschermingsgebied.

In het oostelijk deel van de gemeente, in het gebied van de Schinveldse bossen, bevinden zich het waterwingebied en niet-freatisch grondwaterbeschermingsgebied Schinveld. Op deze gebieden is de beschermingsregeling zoals opgenomen in de Provinciale Milieuverordening (PMV) van toepassing.

1 grondwaterbeschermingsgebied Schinveld
(blauwe contour)

Oppervlaktewatersysteem.

Het buitengebied van Onderbanken maakt deel uit van het stroomgebied van de Maas en op kleinere schaal van de Roode Beek. Noordelijk van Susteren mondt de door de gemeente Onderbanken stromende Roode Beek uit in de Geleenbeek, die vervolgens uitmondt in de Maas. De Roode Beek wordt gevoed door een stelsel van beken en wegwaterlossingen, aangevuld met een stelsel van holle wegen, dat het overtollige water van de plateaus afvoert. Zo zijn in het buitengebied naast de Roode Beek, onder meer de Merkelbekerbeek, de Ruscherbeek, de Quabeeksgrub, de Etzenradergrub en de Grub gelegen.

1

Van de genoemde watergangen zijn alleen de Roode Beek, de Merkelbeekerbeek en de Ruscherbeek permanent watervoerend.

Een onderwerp dat nauw samenhangt met het oppervlaktewaterstelsel is het voorkomen van wateroverlast en erosie. Wateroverlast en erosie doen zich met name voor aan de randen van de plateaus bij de afvoer van overtollig water via holle wegen en op de akkers (plasvorming) als gevolg van areale afspoeling. Afhankelijk van de dikte van de vruchtbare bovenlaag betekent afspoeling een aantasting van het producerend vermogen van de bodem, doordat eerst de vruchtbare bovenlaag wegspoelt. Grote delen van het buitengebied van Onderbanken zijn potentieel gevoelig voor bodemerosie en wateroverlast.

Ter voorkoming van wateroverlast en erosie zijn in het verleden diverse regenwaterbuffers aangelegd, ten behoeve van de opvang van overtollig regenwater.

Ecosysteem.

Aan de Roode Beek, de Merkelbeekerbeek en de Ruscherbeek is een specifiek ecologische functie toegekend. In het dal van de Roode Beek en de Ru-

2

- 1 oppervlaktewaterstelsel
- 2 hydrologisch gevoelige vegetatie (zwart)

scherbeek, alsmede in het zuidoostelijk deel van de Schinveldse bossen zijn hydrologisch gevoelige natuurgebieden gelegen.

Regen- en afvalwatersysteem.

De nodige afvalwatertransportleidingen zorgen in Onderbanken voor de afvoer en verwerking van het huishoudelijk en industrieel afvalwater. De lozing van ongezuiverd afvalwater op de aanwezige watergangen is de afgelopen decennia dan ook sterk afgenomen, wat de waterkwaliteit sterk ten goede is gekomen.

Teneinde grondwaterstandverlaging en verdroging tegen te gaan wordt getracht schoon regenwater, dat valt op daken en verhardingen, ter plaatse te bergen en te infiltreren. Waar mogelijk (nieuwe situaties) moeten daartoe infiltratievoorzieningen, zoals greppels, wadi's of infiltratiekorven, worden getroffen.

Laag 1: ondergrond, natuur

Vegetatie.

Binnen de bestaande bos- en natuurgebieden zijn diverse vegetatietypen aan te wijzen. De rijkdom aan vegetatie is het grootst in de beekdalen en neemt af naar mate het plateau wordt beschreven. Een nadere typering van de beekdalen geeft aan dat de flauwere hellingen vaak zijn begroeid met grazige vegetaties, de steilere hellingen zijn veelal voorzien van bos. De beekdalen zelf worden nog op veel plaatsen gekenmerkt door: kleine broekbossen, struwelen, populierbossen en graslandvegetaties.

1 aanwezig vegetatie

Buiten voornoemde gebieden worden de natuurlijke waarden aangetroffen in de vorm van kleinere lijnvormige elementen als steilranden, graften, struwelen en holle wegen. In en om de diverse kernen zijn hoogstamboomgaarden gelegen. Deze hoogstamboomgaarden zijn veelal gelegen direct achter de lintbebouwing aan de historische wegenstructuur. Door deze ligging spelen de boomgaarden een belangrijke rol bij de overgang van het bebouwd gebied naar het landelijk gebied, dat veelal als meer open te karakteriseren is.

Op vochtige plaatsen ontstaan zeer waardevolle vegetaties, zoals beekoeverbossen, periodiek geïnundeerde graslanden, kwelgraslanden en zelfs kwelmoerassen in de omgeving van bronzones. Hydrologisch gevoelige vegetaties zijn vooral gelegen in de beekdalen van de Roode Beek en de Ruscherbeek, alsmede in een deel van de Schinveldse bossen.

De op bijgaande kaart weergegeven vegetatie is overgenomen van de bij de provincie Limburg aanwezige vegetatietypologie, aangevuld met de door het IKL uitgevoerde inventarisatie kleine landschapselementen.

Fauna.

Een van de belangrijkste diersoorten in Zuid-Limburg is de das, aangezien deze het grootste voorkomende roofdier is en lokaal aan de top van de voedselketen staat. De das kan dan ook als belangrijke graadmeter gezien worden voor de faunistische waarden in het buitengebied. Blijkens informatie van de Vereniging Das & Boom bevinden zich binnen de gemeente Onderbanken circa 15 dassenburchten, waarvan 6 ten tijde van de laatste waarneming bewoond. Cruciaal voor het instandhouden van het leefgebied van de das is de instandhouding van essentiële elementen als de aanwezigheid van een kleinschalig landschap, de abiotische situatie, een afwisselend microklimaat en een zeker areaal aan grasland. Het kleinschalige landschap tussen Bingelrade en Merkelbeek, oostelijk van de Hulterweg, is bij uitstek geschikt als foerageergebied voor de das.

Naast de das komen in het buitengebied van Onderbanken diverse andere zoogdieren voor. Met name de omgeving van de Schinveldse bossen is van belang voor soorten als ingekorven vleermuis, bosvleermuis, eikelmuis, hazelmuis, grote bosmuis, ondergrondse woelmuis en beverrat, alsmede de ree-, steen- en boommarter.

In en rond de Schinveldse bossen komen verder meer dan 90 verschillende vogelsoorten voor. De Schinveldse bossen zijn, na de boswachterij Vaals, het grootste boscomplex in Zuid-Limburg. De combinatie met de nabij gelegen heidevelden en weilanden maken het gebied voor vogels bijzonder waardevol. Te noemen zijn roofvogels als buizerd, sperwer, havik en torenvalk, alsmede ransuil, velduil en steenuil. Daarnaast worden aangetroffen de groene specht, zwarte specht, leeuwerik, gele kwikstaart, witte kwikstaart, bosrietzanger, tjiftjaf, goudhaantje, braamsluiper, roodborsttapuit, roodborst, nachtegaal, diverse meessoorten, winterkoning, rietgors, goudvink en wielewaal.

De beken en beekdalen en bronnen en bronzones hebben grote betekenis voor de aan water en natte omstandigheden gebonden fauna als amfibieën en reptielen. In de beken komen karakteristieke diersoorten voor, als kikkers, padden, salamanders en vissen, en vele ongewervelde diersoorten. Met name ook de brongebieden die de beken van water voorzien zijn uiterst belangrijk. Ze herbergen tal van diersoorten (padden en salamanders) die uitsluitend in bronmilieus worden aangetroffen. De in het buitengebied

- 1 aanwezig
 dassenburchten:
 bewoond (groen)
 onbewoond (rood)
 onbekend (rood+?)

van Onderbanken en dan met name het oostelijk deel daarvan, aangetroffen soorten betreffen groene, bruine en heikikker, rugstreepad, gewone pad, alpenwatersalamander, vinpootsalamander, kleine watersalamander, gladde slang, hazelworm, zandhagedis en levendbarende hagedis. Daarnaast hebben natte gebieden faunistische betekenis als jachtgebied voor bijvoorbeeld vleermuizen.

Voor de vissen zijn met name de permanent watervoerende waterlopen van belang. Hierin zijn soorten als stekelbaars en kopvoorn te vinden. Daarnaast zijn Roode Beek en Ruscherbeek van belang voor ongewervelden, als kokerjuffers, haften en platwormen.

Lijnvormige landschapselementen (graften, hagen en holle wegen) en bosranden hebben vooral faunistische betekenis voor zangvogels en andere avifauna. Bovendien komen er veel ongewervelde diersoorten (slakken, insecten, vlinders) voor. Verder is de betekenis van lijnvormige landschapselementen er vooral in gelegen om als verbindingslijn te dienen tussen natuurgebieden waarlangs uitwisseling van organismen kan plaatsvinden.

Graslanden, bouwlanden en boomgaarden hebben, behalve als foerageergebied, ook betekenis voor soorten die hun voornaamste leefgebied in cultuurland vinden. De boomgaarden bieden broedgelegenheid aan een aanzienlijk deel van de Zuid-Limburgse populatie van kramsvogel, grote lijster, putter, wielewaal en de kleine bonte specht. De bouwlanden zijn van betekenis voor weinig algemene soorten als kwartel en grauwe gors.

Natuurlijke waarden.

De Schinveldse bossen maken als onderdeel van het natuurcomplex Schinveld deel uit van de robuuste grensoverschrijdende ecologische structuur. In dat kader worden de natuurgebieden rond Schinveld beschreven als bestaande uit grotendeels naaldbossen in het noorden en vochtige tot natte grotendeels loofbossen in het zuiden. Op diverse plaatsen in het gebied liggen laag gelegen extensief beheerde graslanden, gekenmerkt door schraalgrasland, klein zeggen-grasland en broekbos. Verspreid in het complex liggen enkele vennen, plassen en moerasvegetaties. Het natuurcomplex is van belang voor kwetsbare en bedreigde, weinig mobiele amfibieën en reptielen. Daarnaast komen bijzondere dagvlinders voor.

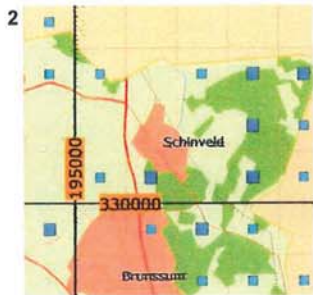
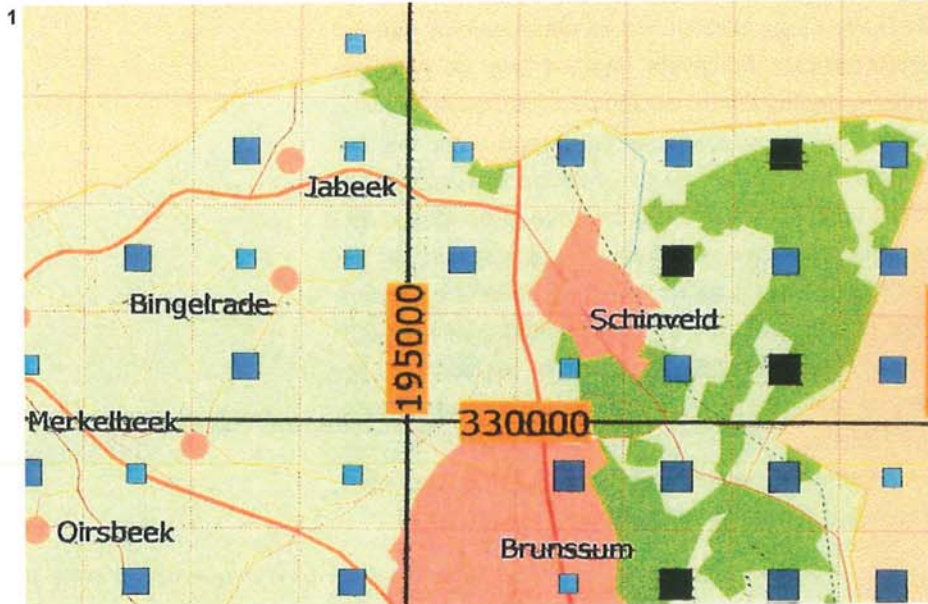
Het natuurcomplex heeft op de nominatie gestaan om als Habitatrictlijngebied (onderdeel van de Europese ecologische hoofdstructuur Natura 2000) aangemerkt te worden. Uiteindelijk is het natuurcomplex niet als zodanig aangewezen (in tegenstelling tot de aan de zuidzijde aansluitende Brunsummerheide).

Verspreiding beschermde en bedreigde soorten.

Binnen het buitengebied van Onderbanken komen diverse in het kader van de Flora- en Faunawet beschermde soorten voor. Dit betreft enerzijds diverse planten in met name de Schinveldse bossen en in het beekdal van de Roode Beek, anderzijds zijn dit diverse zoogdieren, broedvogels en amfibieën. De grootste aantallen zijn daarbij waargenomen in de Schinveldse bossen, met name wat betreft broedvogels en amfibieën (info Natuurloket).

Beschermde soorten conform de Vogel- of Habitatrictlijn betreffen enkele soorten zoogdieren en amfibieën. Daarbij zijn de zoogdieren verspreid over het gehele buitengebied en de amfibieën met name in de Schinveldse bossen (rond de Ruscherbeek) waargenomen (info Natuurloket).

Ook qua Rode Lijst bedreigde soorten zijn in het buitengebied van Onderbanken waargenomen. Wat betreft plantensoorten zijn deze vooral in de Schinveldse bossen, maar ook, zij het in mindere mate, in het westelijk deel aangetroffen. Voor vogels, amfibieën, vlinders, libellen en sprinkhanen, voorkomende op de Rode Lijst, zijn vooral de Schinveldse bossen van belang. Met name bedreigde vogels zijn in grotere getale in de Schinveldse bossen waargenomen (info Natuurloket).

- 1 aanwezigheid
beschermde vogels
Flora- en Faunawet
- 2 aanwezigheid
beschermde amfibieën
Flora- en Faunawet

Laag 1: ondergrond, landschap en cultuurhistorie

Historische ontwikkeling.

Het plangebied bestaat voor een groot deel uit lössgronden. In het Vroege Neolithicum (rond 5300 v. Chr.) vestigden zich in het lössgebied Bandkeramische kolonisten. Zij introduceerden hier op de vruchtbare lössgronden een agrarische levenswijze en de vroegste permanent bewoonde nederzettingen. Ook in de Romeinse tijd is in het lössgebied sprake van een concentratie van bewoning, wat is gebleken uit de aanwezigheid van grote villacomplexen uit die tijd.

Van oorsprong is vrijwel het gehele gebied bedekt geweest met bos. Vanaf de Romeinse tijd tot in de Middeleeuwen zijn steeds meer gronden in gebruik genomen als landbouwgrond. Het areaal bos werd daardoor steeds geringer. Uniek is de positie die Schinveld (met Brunssum) innam als middeleeuws aardewerkproductiecentrum van bovenregionale importantie. Ook in de middeleeuwen werd de behoefte gevoeld het woongebied te omwallen ter bescherming tegen ongewenste bezoekers. Aldus ontstond de Landgraaf, een droge gracht met aan weerszijden een wal, die zich uitstrekt over een lengte van tenminste 10 km van Schinveld over Brunssum langs de westzijde van de Brunsummerheide naar Nieuwenhagen.

Van de Middeleeuwen tot omstreeks 1900 waren de veranderingen in het landschap weinig ingrijpend en verliepen zeer geleidelijk. De ontginningen vertoonden duidelijke relaties met de lokale omstandigheden. De nederzettingen ontstonden in eerste instantie in de beekdalen, de akkerbouwgronden bevonden zich op het plateau. Voorbeelden hiervan zijn Merkelbeek, Quabeek (deel Bingelrade) en Jabeek, alsmede Schinveld. Vanuit de nederzettingen in de beekdalen werden de overgebleven bossen geroid. Plaatsnamen, die naar deze bosontginningen verwijzen zijn Bingelrade, Wiegelrade (Viel) Douvergenhout (deel Merkelbeek) en Raath (deel Bingelrade).

Beschermde monumenten

Bingelrade:

Dorpsstraat 28: hoeve

Eindstraat 21: hoeve

Eindstraat 28: hoeve

Clouserweg 2: wegwuis

Wiegelraderstraat 10: hoeve

Jabeek:

Eindstraat 15: hoeve

Eindstraat 17: hoeve

Etzenrade 1: herenhoeve

Etzenrade 1: wegwuis

Etzenrade 11: bouwhoeve

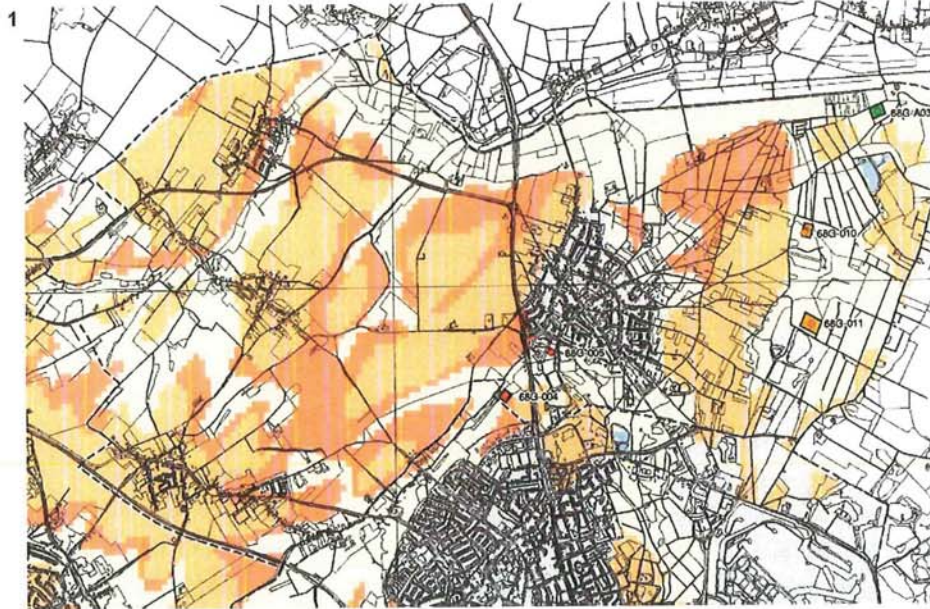
Etzenrade 11: wegwuis

Roermolen 1: Roermolen

Merkelbeek:

Haagstraat 33: hoeve

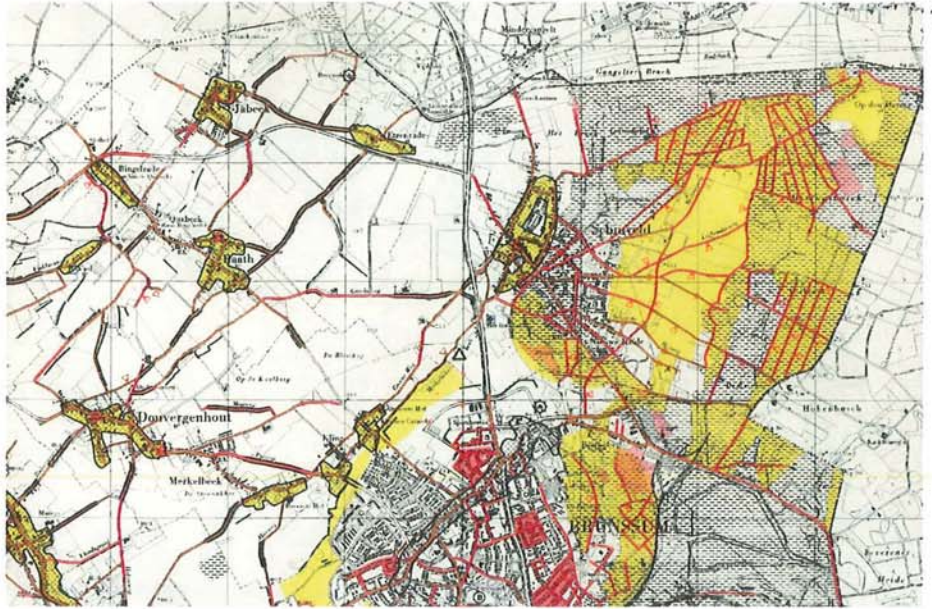
Door de komst van kunstmest (rond 1900) kon het bodemgebruik geïntensiveerd worden en losgekoppeld worden van de bodemeigenschappen. De opkomst van de industrie zorgde voor een verstedelijkingsproces met gevolgen voor het oorspronkelijke landschap (aanleg infrastructuur, meer ruimtegebruik als gevolg van bevolkingstoename). Het oostelijk deel van het gemeentelijk grondgebied, waarin het lössdek grotendeels ontbreekt en de bodem bestaat uit onvruchtbare zandgronden, is tot op heden niet ontgonnen.

Archeologische verwachtingswaarde.

Op basis van gegevens over bodem, geologie en bekende vindplaatsen zijn gebieden aangewezen waar zich waarschijnlijk nog archeologische vindplaatsen bevinden (afgeleid van de vestigingsvoorkeuren van de mens door de eeuwen heen). Deze zijn weergegeven op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW). Uit deze kaart blijkt, dat het grootste deel van het grondgebied van de gemeente Onderbanken een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde heeft.

- 1 archeologische waarden, uitgave ROB
- 2 legenda

Archeologisch waardevolle terreinen.

De binnen de gemeente Onderbanken aanwezige archeologisch waardevolle terreinen dateren hoofdzakelijk vanuit de Middeleeuwen. De archeologisch (waardevolle) terreinen, zoals die door de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) op basis van bekende vindplaatsen zijn aangewezen en weergegeven op de Archeologische Monumentenkaart (AMK), zijn ingedeeld naar terreinen van (zeer) (hoge) archeologische waarde en terreinen van archeologische betekenis. In Onderbanken leidt dit tot een onderverdeling in een motte-/omgrachte burchheuvel, een pottenbakkerij (zeer hoge waarde), een tweetal schansen/door een gracht en wal omgeven binnenterreinen, een landweer genaamd de Land- of Boebegraaf (hoge waarde) en een wal (betekenis).

Beschermde monumenten en andere historische elementen.

Sporen uit het verleden zijn tegenwoordig nog zichtbaar in het landschap aanwezig, met name in de vorm van monumentale bebouwingscomplexen. Karakteristieke voorbeelden hiervan in het buitengebied van Onderbanken zijn de diverse verspreid gelegen monumentale boerderijen.

1 historische elementen,
J. Renes,
De geschiedenis van
het Zuid-Limburgse
cultuurlandschap

Een aantal van deze bebouwingscomplexen is opgenomen in het register van rijksmonumenten en geniet als zodanig extra bescherming (ingevolge artikel 6 van de Monumentenwet 1988).

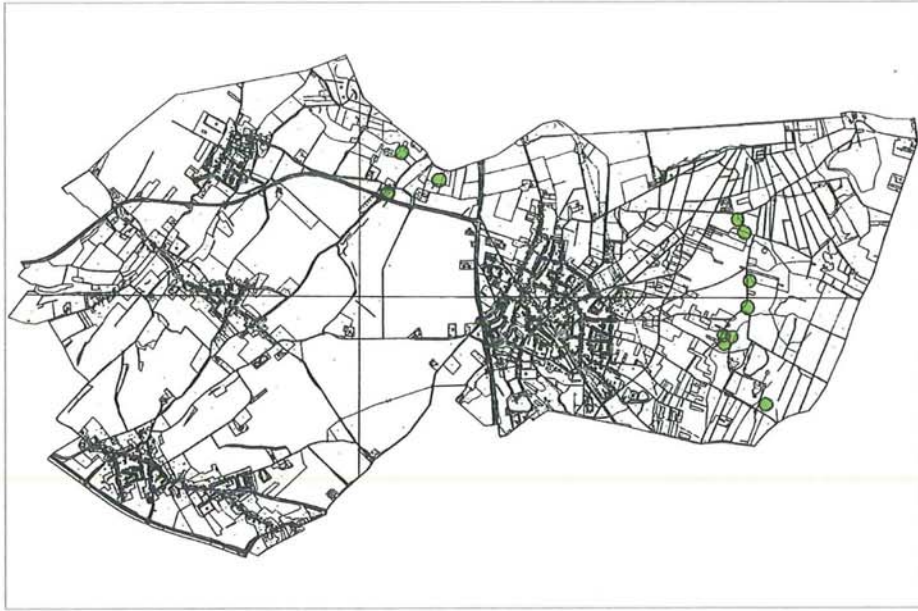
Daarnaast zijn de diverse oude kernen en het stratenpatroon daartussen, veelal daterend vanuit de Middeleeuwen, nog duidelijk herkenbaar. Het oorspronkelijke verkavelingspatroon is alleen ter plaatse van de Schinveldse bossen nog in het buitengebied aanwezig. In de overige delen is dit, onder andere door de ruilverkaveling, grotendeels verloren gegaan.

1 uitsnede uit
Staat der openbare
wegen en voetpaden
(1903)

Een opmerkelijk historisch gegeven betreft ook de kleinschalige onderverdeling in afzonderlijke kavels ter plaatse van het Bosveld, ten oosten van Schinveld. Circa 100 jaar geleden waren zandgronden, zoals het Bosveld, in gebruik bij zogenaamde keuterboertjes, die wat land hadden en daarnaast een ambacht uitoefenden (mandenmaker, slotenmaker e.d.). De keuterboertjes gebruikten de bossen voor het hakhout en de velden voor het houden van vee of het telen van groenten en vruchten. Met name door vererving werden grotere percelen in steeds kleinere stukken opgesplitst.

Het gebruik bleef hetzelfde, ondanks dat de latere eigenaren vaak een vaste baan bij de steenkolenmijnen hadden.

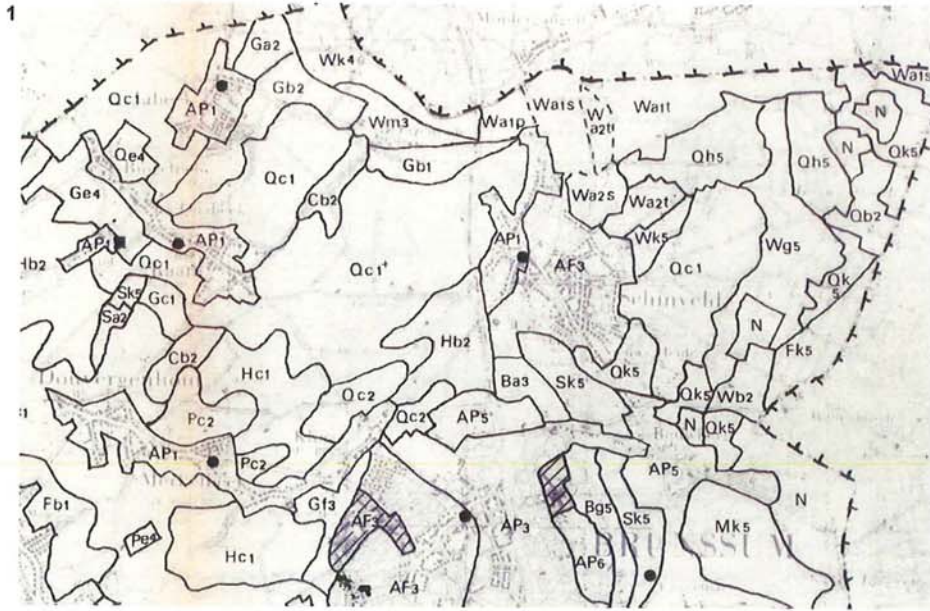
Rond 1960 wilde het Industrieschap Oostelijke Mijnstreek het Bosveld van de diverse particulieren opkopen om het gebied in industrieterrein te veranderen. De aankoop is uiteindelijk gestagneerd, maar het voornemen is er mogelijk wel de oorzaak van geweest, dat de bewuste percelen rond 1968 buiten de ruilverkaveling werden gehouden.

Een ander argument hiervoor is mogelijk de gedachte geweest, dat gelet op het grote aantal verschillende eigenaren, het praktisch gezien logischer was om al die kleine percelen in een cluster bij elkaar te laten/brengen.

Een laatste groep van historische elementen betreft enkele bomen van uitzonderlijke ouderdom en/of omvang/silhouet. In de Schinveldse en Jabeekse bossen staat een 15-tal bomen in ouderdom oplopend tot ca. 200 jaar. De oudste boom (200 jaar) betreft een majestueuze beuk, staande in het gebied In de Roet ten oosten van Schinveld.

1 historische bomen
(J. van Wunnik)

Landschapsbeeld.

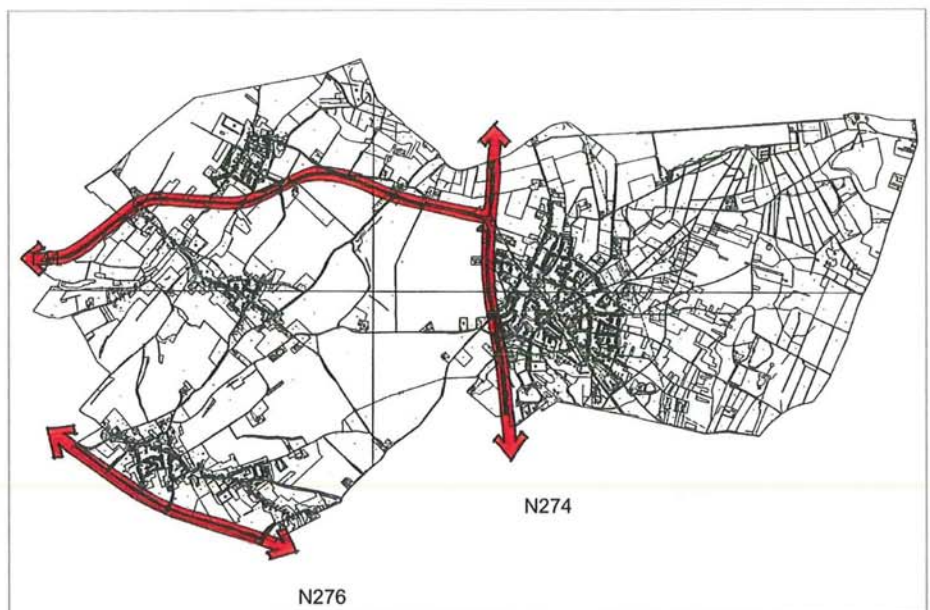
Het landschapsbeeld vertoont een sterke relatie met de geomorfologische structuur. Het grootste deel van het gemeentelijk grondgebied bestaat uit vlak golvend terrein, voornamelijk in gebruik als bouwland en voornamelijk open c.q. met weinig verticale elementen (Qc1, Qc2, Pc1, Pc2). De hoger en lager gelegen vlak golvende terreinen worden van elkaar gescheiden door flauwe, diep versneden hellingen, in gebruik als gras- en bouwland en eveneens voornamelijk open c.q. met weinig verticale elementen (Hb2, Hc1). Plaatselijk komen ook steilere hellingen met grasland of bos voor (Sa2, Sk5). Aan de noordzijde gaat het vlak golvend terrein via flauwe, weinig versneden hellingen in gebruik als gras- en bouwland en eveneens voornamelijk open c.q. met weinig verticale elementen (Ga2, Gb1, Gb2) over in een 500 tot 1000 m brede dalbodem, die deels bestaat uit grasland, deels is begroeid/bebost en derhalve een afwisseling kent tussen open en dicht (Wa1, Wb2, Wg5, Wk4).

In het oostelijk deel van de gemeente zijn de vlak golvende terreinen deels bebost en daardoor dicht van karakter (Qh5, Qk5). Binnen deze dicht beboste terreinen zijn een aantal afgravingen gelegen (N).

1 landschapsbeeld, uitgave
Fysisch Geografisch
en Bodemkundig
Laboratorium UvA

Laag 2: infrastructuur

Wegenstructuur.

Een niet onbelangrijk bestanddeel van de verschijningsvorm van het buitengebied betreft de verkeersstructuur, bestaande uit de aanwezige wegen en paden. De wegenstructuur staat in hoofdzaak ten dienste van de bereikbaarheid en de verkeersafwikkeling. Daarnaast hebben de reeds langer bestaande wegen tevens een landschappelijk-historische betekenis, welke in dit plan ook als zodanig zal worden aangegeven. De betreffende wegen zijn op de kaart historische elementen weergegeven. De nieuwere wegen staan uitsluitend ten dienste van de bereikbaarheid en verkeersafwikkeling. De voornaamste wegen betreffen de N274/S26 (Brunssum-Koningsbosch), de N276/S20 (Sittard-Brunssum) en de T41 (Schinveld-Doenrade).

Plaatselijk doet zich de situatie voor dat reductie van verkeersvoorzieningen kan bijdragen aan handhaving en versterking van andere buitengebiedfuncties. Dit betreft onder meer het opheffen van de verkeersfunctie van wegen ten gunste van natuur, landschap en recreatief medegebruik. Met name gebieden voor natuurontwikkeling vragen om aandacht voor dit aspect.

- 1 wegenstructuur
- 2 weg in buitengebied

Nutsvoorzieningen en leidingen.

De gemeente Onderbanken is op adequate wijze aangesloten op de moderne nutsvoorzieningen. Dit gaat gepaard met een infrastructuur van bovengrondse en ondergrondse voorzieningen en leidingen.

De aanwezige nutsvoorzieningen en leidingen leggen beperkingen op aan het functioneren van bestaand bebouwd gebied en nieuwe ontwikkelingen als gevolg van het directe ruimtebeslag en in acht te nemen toetsings- en veiligheidsafstanden (het indirecte ruimtebeslag). Deze zullen in de voorschriften geregeld worden. Ter verkrijging van de benodigde informatie over de aanwezige nutsvoorzieningen en leidingen zijn de diverse nutsbedrijven aangeschreven in 2003. Met betrekking tot het plangebied en de directe omgeving daarvan zijn navolgende nutsvoorzieningen en leidingen aanwezig.

1 leidingen

Essent Netwerk Limburg BV

- 150 kV hoogspanningslijn:
zakelijkrechtstrook: 2 x 20 m;
- hogedruk gasvoedingsleiding:
direct ruimtebeslag: 2 x 4 m;

Zuiveringschap Limburg:

- rioolwatertransportleiding:
direct ruimtebeslag: 2 x 2,5 m;

Waterleidingmaatschappij Limburg:

- pompstation bij puttenveld:
positieve bestemming terrein

De rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) Schinveld is in 1995 voor wat betreft het zuiveringstechnische gedeelte uit bedrijf genomen. Vanaf die tijd werd het rioolwater naar de rwzi Susteren getransporteerd. Een voorbezinktank werd omgebouwd tot bergingsbassin. Inmiddels is deze ook niet meer in gebruik en wordt slechts rioolwater ontvangen en doorgepompt richting de rwzi Susteren. Omdat het rioolwater hierbij in contact staat met de buitenlucht, is een geurcontour vergelijkbaar met die van een gemaal van toepassing, i.c. 50 m. De overige voorzieningen van de rwzi Schinveld zijn inmiddels ontmanteld.

Bij Jabeek is eveneens sprake van een pomp-gemaal, dat rioolwater verder pompt, richting de rwzi Susteren. Deze situatie is vergelijkbaar met die van een begin-gemaal, derhalve bedraagt de geurcontour hier 30 m. Op het terrein is verder nog een bergingsbassin aanwezig, dat echter niet meer in gebruik is.

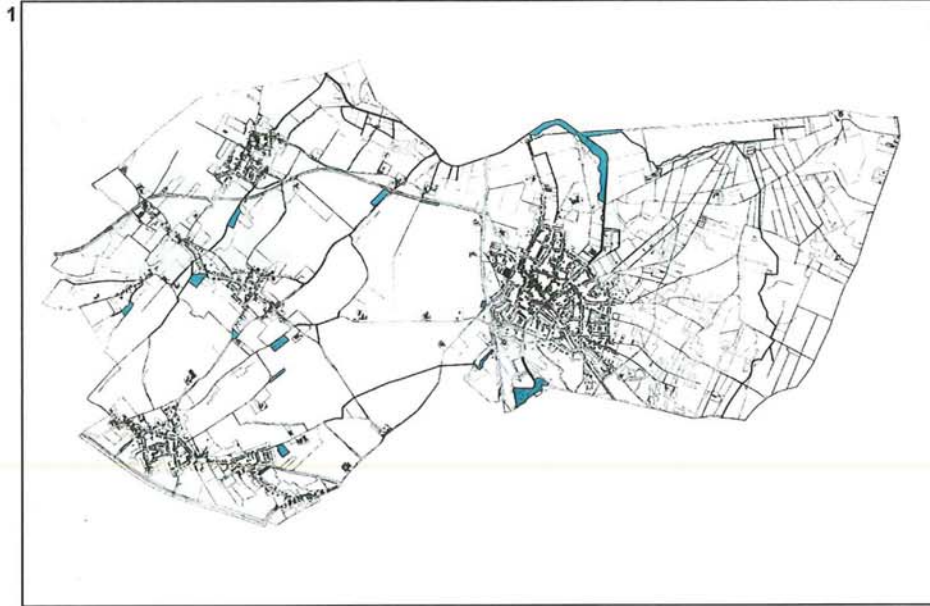
Naast voornoemde nutsvoorzieningen en leidingen is aan de N274 nog een zendmast opgericht ten behoeve van de telecommunicatie.

Ten behoeve van de Luchtverkeersleiding Schiphol is in het buitengebied tussen Schinveld en Jabeek aan het Tommerwegske een luchtverkeersleidingbaken gerealiseerd.

Tot slot zijn aan de Groeneweg bij Merkelbeek en de Julianastraat bij Schinveld nog twee AWACS-meetpunten gelegen, ten behoeve van de vluchten met AWACS-vliegtuigen vanaf de vliegbasis Geilenkirchen.

1 hoogspanningslijn

1 primaire wateren

Primaire wateren.

Als bijzondere categorie van infrastructuur moeten nog vermeld worden de primaire oppervlaktewateren, bestaande uit de aanwezige watergangen en regenwaterbuffers. In het buitengebied van Onderbanken zijn diverse watergangen (beken, bronbeken en wegwaterlossingen) en regenwaterbuffers gelegen. De watergangen zijn in beheer bij het Waterschap Roer en Overmaas en hebben hoofdzakelijk een waterstaatkundige functie. Ten behoeve van deze functie hanteert het Waterschap beschermingszones. De breedte van de beschermingszones rond de primaire oppervlaktewateren bedraagt 5 m aan weerszijden, gemeten vanaf de grens van de watergang of de regenwaterbuffer.

Laag 3: occupatie, agrarisch gebruik

Landbouwontwikkeling in het POL.

In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) is ook de nodige aandacht aan de landbouwontwikkeling in Limburg besteed. De hoofdlijn voor het landbouwbeleid is gericht op het behouden en versterken van de economische positie en de maatschappelijke betekenis voor de kwaliteit van de omgeving.

Ruimte voor bestaande bedrijven.

Bestaande bedrijven krijgen zoveel als mogelijk ontwikkelingsruimte. Deze ontwikkelingsruimte wordt vastgelegd in een bouwkael. De bouwkael wordt toegekend op basis van een afweging tussen de agrarische belangen en andere belangen en waarden. (bouwkael-op-maat-benadering). De omvang van de bouwkael wordt afgestemd op de behoefte van het bedrijf, de aard van de omgevingskwaliteiten en een zo efficiënt mogelijk gebruik van de ruimte binnen de kavel. Binnen de perspectieven 1, 2 en 3 wegen de omgevingskwaliteiten zwaar, binnen perspectief 4 gaan de bedrijfsbelangen meer tellen. Aan de kavelgrootte binnen de perspectieven 1 t/m 4 is een bovengrens gesteld die niet mag worden overschreden, tenzij dit bijdraagt aan een integrale verbetering van de omgevingskwaliteiten. De bovengrens bedraagt voor de in principe in Zuid-Limburg alleen toelaatbare grondgebonden bedrijven 1,5 ha.

Ruimte voor nieuwe bedrijven.

Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is in beginsel alleen mogelijk binnen perspectief 5 (niet aanwezig binnen de gemeente Onderbanken). Het hoofdaccent ligt op doorgroei vanuit bestaande locaties. In de perspectieven 2 en 3 is alleen voor grondgebonden landbouw (melkveehouderij) in enkele gevallen nieuwvestiging mogelijk, mits dit ondersteunend is voor de prioritaire beheerfunctie voor natuur en landschap ter plaatse en bijdraagt aan verbetering van de omgevingskwaliteit. In Zuid-Limburg is geen ruimte beschikbaar voor nieuwvestiging van glastuinbouw, champignonteelt en intensieve veehouderij.

1

2

3

- 1 agrarisch gebruik buitengebied
- 2 idem
- 3 idem

1	perspectief cf. POL	grondgebonden landbouw		niet-grondgebonden landbouw	
	bouwkavel:	uitbreiden	nieuw	uitbreiden	nieuw
	P1* (perspectief 1)	nee	nee	stimuleren van uitplaatsen	nee
	P2*	BOM (bouwkavel op maat)	incidenteel vanwege beheer	stimuleren van uitplaatsen	nee
	P3*	BOM	incidenteel vanwege beheer	incidenteel en onder voorwaarden	nee
	P4	BOM (tot 1,5 ha)	incidenteel en onder voorwaarden	BOM	incidenteel en onder voorwaarden

2 * : binnen reservata- en natuurontwikkelingsgebied is geen uitbreiding of nieuwvestiging toegestaan. Binnen beheersgebieden is in incidentele gevallen een concrete uitbreiding mogelijk voor een melkveebedrijf (natuurbeheerstaak)

Multifunctioneel grondgebruik.

Gelet op de toenemende druk op het landelijk gebied verdient multifunctioneel grondgebruik de voorkeur. Landbouw kan hieraan een bijdrage leveren in samenhang met het beheren van de omgeving (landschap en natuurelementen), recreatief medegebruik en agrarisch waterbeheer.

Beëindiging.

Bij beëindiging van agrarische bedrijven zal agrarische bebouwing leeg komen te staan. Sloop van (overtollige) bedrijfsgebouwen wordt gestimuleerd via de ruimte-voor-ruimte benadering. Bij vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) gaat de voorkeur uit naar hervestiging van een agrarische functie. Echter ook hergebruik voor een andere functie kan plaatsvinden: kleinschalige zakelijke dienstverlening, zorgvoorzieningen, toerisme of trainings-/opleidingsactiviteiten.

Ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden in de verschillende perspectieven.

Binnen de landbouw wordt onderscheid gemaakt tussen dierlijke en plantaardige, alsmede tussen grondgebonden en niet-grondgebonden sectoren. Voor elke bouwkavel wordt de bouwkavel-op-maat-plus-benadering (BOM+) toegepast. Uitbreiding is mogelijk,

- 1 overzicht mogelijkheden
bouwkavels
- 2 verklaring

mits deze gepaard gaat met verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, c.q. een tegenprestatie gericht op verbetering van het landschap in het buitengebied wordt gerealiseerd. Bij plantaardige sectoren is ook een deel onbebouwd bouwblok mogelijk voor teeltondersteunende voorzieningen (tunnels, containervelden), aansluitend aan het bebouwde bouwblok. In bijgaand overzicht zijn, uitgesplitst naar de aanwezige perspectieven, de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor bouwkvavels weergegeven.

Landbouw- en omgevingsvisie Onderbanken en Schinnen.

In de Landbouw- en omgevingsvisie Onderbanken en Schinnen (LLTB Adviesgroep, 1998) zijn de agrarische activiteiten binnen de gemeenten Onderbanken en Schinnen nader bekeken. Aangaande de agrarische activiteiten binnen de gemeente Onderbanken worden navolgende conclusies getrokken:

- er is sprake van overwegend kleine bedrijven, met een omvang onder het provinciale gemiddelde;
- bij ongeveer 20% van de bedrijven is sprake van de uitoefening van agrarische activiteiten als nevenberoep;
- akkerbouw is de meest voorkomende sector, waarbij aangetekend wordt dat veel bedrijven in deze sector afbouwend zijn;
- schaalvergroting treedt voornamelijk op binnen de sectoren melkveehouderij en vleesveehouderij;
- de marges op de producten (saldo van opbrengsten en kosten) nemen af. Een grotere minimale bedrijfsomvang is noodzakelijk, dan wel vergroting van de toegevoegde waarde via vermarkting, recreatie, natuurbeheer of landschapsonderhoud (in de vorm van nevenactiviteiten).

Verbrede landbouw.

Voor de plattelandsontwikkeling is het opzetten van verbrede landbouwactiviteiten een goede zaak. De diversiteit van agrarische bedrijven en het platteland zal hierdoor verder toenemen. Door de begrensde (inkomens)mogelijkheden van de verbrede landbouwactiviteiten zullen de meer traditionele landbouwactivi-

teiten steeds de ruggengraat van de bedrijven blijven vormen. Het is dan ook van belang dat de traditionele activiteiten geen hinder ondervinden van de verbrede landbouwactiviteiten.

Bedrijfsontwikkeling.

Voor de afzonderlijke bedrijven worden in grote lijnen 4 ontwikkelingsrichtingen onderscheiden:

- verhoging van het rendement van het grondgebruik, door de teelt van hoog-saldo-gewassen (vollegrondsgroenteteelt), omschakeling naar fruitteelt, een verhoogde veebezetting bij melkveehouderijen (aankoop melkquota);
- vergroting van het aantal eenheden product, door vergroting van het areaal landbouwgrond en/of de aankoop van vee- en/of productierechten. Deze optie is alleen haalbaar voor de grotere en middelgrote bedrijven;
- ontwikkeling van nevenactiviteiten op het agrarisch bedrijf ofwel het opzetten van verbrede landbouwactiviteiten;
- voortzetting agrarisch bedrijf als nevenactiviteit, naast een betrekking in loondienst.

Uiteindelijk zal dit leiden tot minder agrarische bedrijven (verdunning), grotere agrarische bedrijven, meer diversiteit van agrarische bedrijfsactiviteiten en meer agrarische nevenberoepsbedrijven.

Sterkte/zwakte analyse.

Als sterkten in het buitengebied van Onderbanken zijn aan te merken:

- het extensieve karakter van het gebied (akkerbouw, lage veebezetting), waardoor nauwelijks milieuproblemen aanwezig zijn;
- de goede natuurlijke productieomstandigheden, in de vorm van vruchtbare grond die weinig droogtegevoelig is en het beperkte aantal kavels per bedrijf;
- de ligging nabij stedelijk gebied, dat een grote afzetmarkt vormt en een grote behoefte aan recreatie en zorg met zich meebrengt.

Als zwakten worden aangemerkt:

- de bedrijfsstructuur, met veel oudere ondernemers, op gemiddeld kleine bedrijven met een ongunstige bedrijfslocatie;
- de geringe dynamiek in het gebied, tot uiting komend in de traditionele beroepsuitoefening en een beperkte bedrijfsontwikkeling naar de toekomst;
- de beperkte uitbreidingsmogelijkheden, door de lage grondmobiliteit, de hoge grondprijzen en de matige rentabiliteit.

Actiepunten.

Ter verbetering van de situatie in de landbouw worden de volgende actiepunten opgevoerd:

- verhogen van het rendement van het grondgebruik door het telen van gewassen met een hoger saldo;
- verhogen van de grondmobiliteit door tijdelijke pacht, waardoor gronden die nu bij afbouwende bedrijven blijven liggen (belegging) beschikbaar komen;
- stimuleren van samenwerking om kosten te drukken;
- stimuleren van plattelandsvernieuwing door de diverse vormen van verbrede landbouw (waaronder agrotoerisme, verkoop aan huis van streekproducten) in te passen in het bestemmingsplan buitengebied, mits deze geen beperking vormen voor omliggende bedrijven;
- oplossen van de erosieproblematiek, aansluitend bij de reeds in overleg met LLTB, provincie en gemeenten opgezette activiteiten;
- vernieuwing van het gemeentelijk beleid, gericht op de ontwikkeling van nevenactiviteiten en het oppakken van tot op heden ongebruikelijke zaken.

De agrarische bedrijven.

In totaal zijn 40 agrarische bedrijven in het onderzoek betrokken. Dit betreft hoofdzakelijk bedrijven die in het buitengebied zelf gevestigd zijn. De bedrijven zijn in oktober/november 2003 bezocht door de agrarische bouwkwavelcommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van gemeente en stedenbouwkundig adviesbureau.

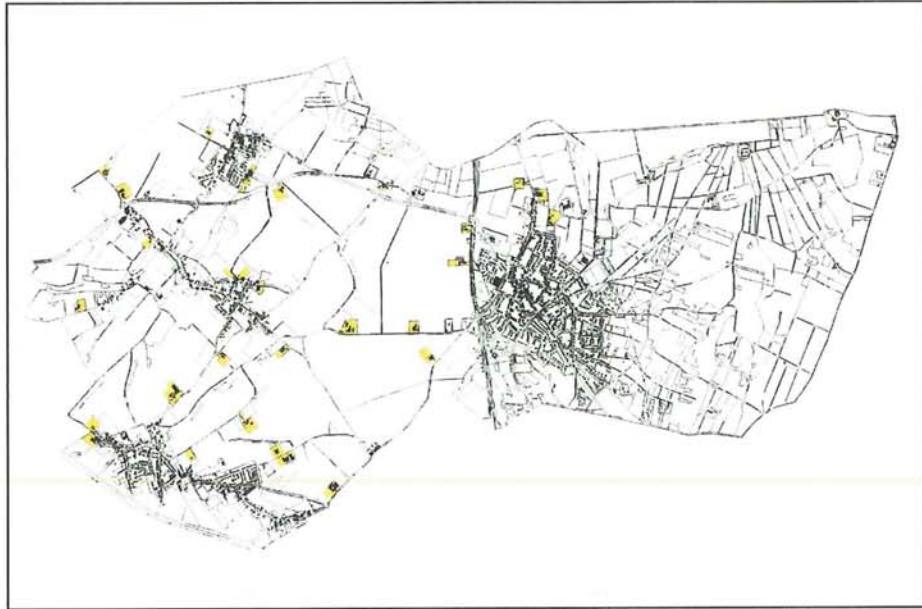
In hoofdzaak kennen de bedrijven een grondgebonden karakter, niet grondgebonden bedrijven (intensieve veehouderij e.d.) zijn een uitzondering. Het gemengde bedrijf domineert. Over het algemeen is een matige landbouweconomische structuur aanwezig, gezien de omvang van de bedrijven, de opvolgingssituatie en de dynamiek. Een relatief groot aantal voert bedrijf als nevenactiviteit of hobbymatig (10-20%).

De bedrijven zijn als volgt over de verschillende agrarische sectoren verdeeld:

gemengde bedrijven:	19 (47,5%);
akkerbouwbedrijven:	9 (22,5%);
fruitteeltbedrijven:	2 (5 %);
melkveehouderijen:	1 (2,5%);
rundveehouderijen:	1 (2,5%);
paardenhouderijen:	6 (15 %);
overige veehouderijen:	<u>2</u> (5 %);
totaal:	40

resultaten bedrijfsbezoeken (in percentages van de bedrijven binnen de afzonderlijke sectoren)	nevenberoep of hobby	opvolging onzeker	nevenactiviteiten aanwezig	nevenactiviteiten gewenst
gemengde bedrijven	26	32	37	26
Akkerbouwbedrijven	56	56	22	0
Fruitteeltbedrijven	0	100	100	0
Melkveehouderijen	0	0	0	100
Rundveehouderijen	100	100	0	0
Paardenhouderijen	0	17	17	17
overige veehouderijen	0	0	50	50

De gemengde bedrijven bestaan over het algemeen uit een akkerbouw- en mestveetak (of mestvarkens-tak). Slechts bij 2 bedrijven is sprake van de combinatie van akkerbouw met melkvee. Bij ruim eenderde van de bedrijven bestaat onzekerheid over eventuele opvolging (terwijl dit bij die bedrijven in de komende 10 jaar wel actueel wordt). Enkele gemengde bedrijven worden thans al als nevenactiviteit of hobbymatig gerund.

Van de akkerbouwbedrijven wordt nu al een kwart als nevenactiviteit of hobby gerund. Daarnaast beschikt nog eens een kwart van de bedrijven niet over opvolging. Voor de fruitteeltbedrijven geldt dat opvolging bij geen van de bedrijven verzekerd is. Bij de overige agrarische bedrijven is opvolging nog niet aan de orde, dan wel is de opvolging verzekerd.

Bij de agrarische bedrijven, inclusief paardenhouderijen (productie- en gebruikgericht), vindt een grote diversiteit aan nevenactiviteiten plaats. De meest voorkomende nevenactiviteit betreft de caravanstalling. Daarnaast is sprake van boerderijverkoop, paardenstalling en loonwerk, alsmede ondergeschikte detailhandels-, horeca- en recreatieve activiteiten.

1 ligging agrarische
bedrijven

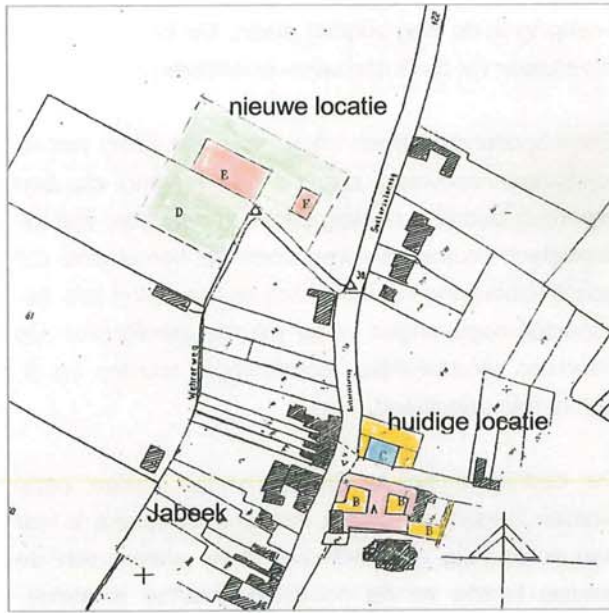

Nieuwe agrarische bouwka­vel.

Ten behoeve van de verplaatsing van een agrarisch bedrijf uit de kern Jabeek (Dorpstraat 38), is een nieuwe bouwka­vel noodzakelijk in het buitengebied, aan de Wehrerweg nabij Jabeek. Het desbetreffende agrarisch bedrijf is thans nog gevestigd in een aan twee zijden direct aan de straat grenzende historische carré-vormige hoeve. Deze bebouwing is deels verouderd en weinig geschikt meer voor een moderne agrarische bedrijfsvoering. Daarnaast brengt de ligging direct aan de straat verkeersonveilige situaties bij het in- en uitrijden met zich mee. Verplaatsing ver­schafft het bedrijf het benodigde toekomstperspectief met een op de bedrijfsvoering afgestemde bebouwingssituatie en voldoende uitbreidingsmogelijkheden naar de toekomst. Het bedrijf beschikt over een boerderijwinkel. Inclusief deze boerderijwinkel kan het bedrijf als volwaardig worden aangemerkt.

De huidige bedrijfsbebouwing, gelegen binnen de contour om Jabeek, kan na verplaatsing benut worden voor woningbouw. In overleg met de gemeente worden thans de mogelijkheden verkend om ter plaatse (senioren)woningen te realiseren. Gelet op de aanwezigheid van de contour en de daardoor ontbrekende uitbreidingsmogelijkheden voor Jabeek, kan woningbouw in Jabeek alleen nog plaatsvinden door middel van inbreiding. Derhalve is elke locatie binnen de contour, die voor woningbouw beschikbaar komt, van groot maatschappelijk belang. Enerzijds om aan de woningbehoefte in Jabeek te kunnen blijven voldoen en daarmee de leefbaarheid in de kern op peil te houden. Anderzijds verdwijnt met de verplaatsing van het agrarisch bedrijf (met tak varkenshouderij) de milieu­belasting die deze met zich meebrengt, wat het woonmilieu in de directe omgeving ten goede zal komen.

Bij bedrijfsverplaatsing vanuit de kern heeft hervestiging in vrijgekomen agrarische bedrijfsbebouwing de voorkeur. Een inventarisatie van de omgeving van Jabeek en de gemeente Onderbanken heeft geen bruikbare bestaande agrarische bedrijfsbebouwing opgeleverd. Alle vrij in het buitengebied gelegen agrarische bedrijven zijn als zodanig in gebruik en hebben niet te kennen gegeven op korte termijn hun activiteiten te willen staken. Derhalve is verplaatsing naar een nieuwe agrarische bouwkvael noodzakelijk.

In het verleden is voor het desbetreffende bedrijf al eens een nieuwe bouwkvael in het bestemmingsplan buitengebied opgenomen. Daar is destijds goedkeuring aan onthouden, doordat de gronden waarop de bouwkvael was ingetekend niet in eigendom waren en de planvorming onvoldoende concreet was. Thans is deze nader uitgewerkt en liggen bouwplannen voor. De benodigde gronden zijn inmiddels verworven. De locatie kent thans een agrarisch gebruik en is gelegen direct ten noorden van de kern Jabeek, op voldoende afstand van de ecologische structuur rond de Rode Beek. Ter plaatse zijn geen natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische waarden in het geding, die

- 1 huidige en toekomstige
Locatie agrarisch bedrijf
- 2 ligging locatie

vestiging in de weg zouden staan. De locatie is goed bereikbaar via de Susterseler- en Wehrerweg.

Bodemonderzoek heeft uitgewezen dat geen verontreinigingen aanwezig zijn, die de vestiging van een agrarisch bedrijf in de weg staan. In het kader van hydrologisch neutraal bouwen wordt het hemelwater dat op de bebouwing en verharding bij het bedrijf valt, gescheiden opgevangen en ter plaatse geïnfiltreerd. De daarvoor noodzakelijke voorzieningen worden op eigen terrein aangelegd.

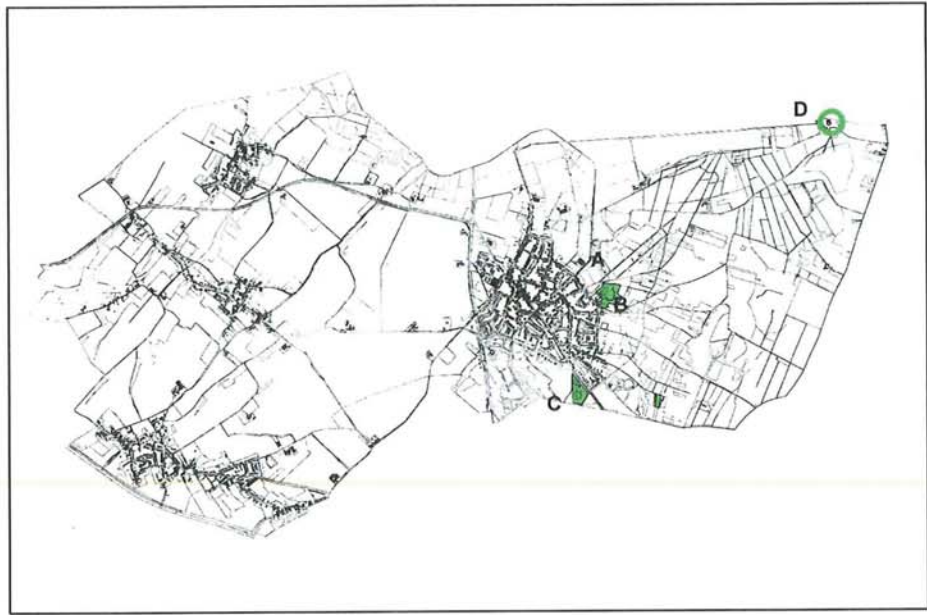
De bedrijfswoning en boerderijwinkel zullen eerst worden toegelaten, op het moment dat sprake is van een volwaardig agrarisch bedrijf ter plekke van de nieuwe locatie en de noodzaak daartoe is aangetoond. Daarbij zal worden afgewogen in hoeverre de bedrijfsontwikkeling een bedrijfswoning ter plaatse rechtvaardigt en in hoeverre de huidige, op korte afstand van de nieuwe locatie gelegen bedrijfswoning met boerderijwinkel nog als zodanig voor het verplaatste bedrijf kan fungeren. De ruimte voor de bedrijfswoning is al wel op te nemen in de bouwkevel, om te voorkomen dat te zijner tijd een extra bestemmingsplanwijziging moet worden opgesteld voor de realisatie van de bedrijfswoning.

Alvorens invulling kan worden gegeven aan de nieuwe bouwkevel zal moeten worden voldaan aan de vereisten van de POL-uitwerking BOM+. Dit betekent dat een bedrijfsontwikkelingsplan moet worden opgesteld inclusief een uitwerking van de tegenprestaties (verbetering kwaliteit ruimtelijke structuur en/of landschappelijke inpassing). De huidige locatie moet eerst deels en uiteindelijk geheel herbestemd worden.

Laag 3: occupatie, overig gebruik

Toerisme en recreatie: verblijfsrecreatieve voorzieningen.

In het buitengebied van de gemeente Onderbanken is een beperkt aantal verblijfsrecreatieve voorzieningen aanwezig, in concreto betreft dit 3 bungalowparken/campings (zie kaartje). Bungalowpark De Cantharel is tot voor kort in gebruik geweest voor de opvang van asielzoekers. Na de beëindiging hiervan wordt voorsnog weer uitgegaan van de verblijfsrecreatieve functie. Beide overige parken hebben te kennen gegeven de omvang van het park en het aantal kampeermiddelen/vakantiewoningen/bungalows/-chalets uit te willen breiden. De drie particuliere vakantiewoningen aan de Julianastraat, oostelijk van de kern Schinveld, worden in hun huidige omvang gehandhaafd. De Heringshof wil een bed and breakfastvoorziening realiseren.

Parc Camping De Schinveldse bossen.

Parc Camping De Schinveldse bossen is voornemens de huidige seizoenscamping om te zetten in een bungalowpark en samen te voegen met het aangrenzende bungalowpark De Cantharel. Momenteel worden door de exploitanten daartoe de mogelijkheden onderzocht.

A	Bungalowpark De Cantharel
B	Parc Camping De Schinveldse bossen
C	Recreatiepark De Brenkberg
D	De Heringshof

1 ligging verblijfs-
recreatieve
voorzieningen

2 verblijfsrecreatieve
voorzieningen

Het planvoornemen voorziet in een bungalowpark op de percelen tussen Kem, Heringsweg en Meulesiepeweg. De hoofdontsluiting met parkeervoorzieningen is voorzien aan de Heringsweg. De nu nog aanwezige ontsluitingen aan de Kem komen te vervallen (De Schinveldse Bossen) of worden omgezet in een ondergeschikte dienstontsluiting (De Cantharel). Het park zal niet langer grenzen aan de Kem, hier zijn enkele particuliere woningbouw kavels voorzien, aansluitend bij de hier reeds aanwezige woningen.

Het bungalowpark zal gaan bestaan uit een vijftigtal vakantiebungalows/-villa's, met bijbehorende entree- en horecavoorzieningen. Daarnaast zijn ook enkele onbebouwde recreatierterreinen voorzien. De horecavoorziening zal behalve voor de parkgasten ook een functie vervullen voor bezoekers van het aangrenzende natuurgebied De Schinveldse Bossen.

Behalve de percelen van het huidige bungalowpark De Cantharel en de Parc Camping De Schinveldse Bossen, zijn ook enkele aangrenzende percelen in de planvorming betrokken. De exploitanten zijn bezig deze allen in hun bezit te verkrijgen.

De gemeente Onderbanken staat in beginsel positief tegenover de voorgestane ontwikkeling, omdat deze past binnen de voorgestane natuurlijke en recreatieve ontwikkeling van het gebied en een verbetering kan betekenen van de situatie van de burgerwoningen aan de Kem. Echter de planvorming is nog niet zodanig concreet, dat nu reeds een complete afweging gemaakt kan worden over de aanvaardbaarheid ervan. Derhalve wordt thans een wijzigingsbevoegdheid opgenomen, die het mogelijk maakt de seizoenscamping en aangrenzende percelen om te zetten in een bungalowpark. Aan de wijziging zullen de nodige voorwaarden met betrekking tot in het geding zijnde waarden en belangen worden verbonden.

Van belang is dat sprake zal zijn van een bedrijfsmatige exploitatie van het bungalowpark. Verkoop van de afzonderlijke bungalows aan particulieren wordt daar

1 ligging Parc Camping
De Schinveldse bossen

niet onder verstaan. De bungalows moeten duurzaam beschikbaar zijn voor commercieel recreatief gebruik. Behalve een centrale exploitatie van de bungalows moet ook sprake zijn van een centrale exploitatie van de overige voorzieningen. De aanwezigheid van een centrale parkeergelegenheid, een maximummaat voor de bungalows en het niet toestaan van bijgebouwen bij de bungalows zijn daarnaast verplicht.

Binnen genoemde randvoorwaarden dient het bungalowpark te worden geëxploiteerd. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat particulieren een eigen vakantiewoning kunnen realiseren. Er dient sprake te zijn van een eenheid van woningen, die de beoogde kwaliteit en uitstraling van het park ten goede komt.

Recreatiepark De Brenkberg.

Ten behoeve van de uitbreiding van De Brenkberg is de gemeente Onderbanken voornemens een deel van de strook grond tussen het recreatiepark en de Bouwbergstraat aan het park te verkopen. Hier is thans sprake van een zeer brede groenstrook. Na verkoop resteert nog een groenstrook met een breedte van 20 m, voldoende om de huidige inpassing van het park intact te laten. Op de te verkopen strook grond zal overigens geen bebouwing (huisjes, bungalows, chalets) worden toegelaten. De strook maakt het echter wel mogelijk extra bebouwing te realiseren op de aangrenzende gronden, die reeds deel uitmaken van het park, maar nu nog als overgang onbebouwd moeten blijven.

De natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gronden zijn, gelet op de ingesloten ligging tussen het bestaande park en de Bouwbergstraat (zijnde een lokale ontsluitingsweg), alsmede de mate van verstoring die dit met zich meebrengt, gering en vormen geen beletsel voor de voorgestane uitbreiding. De ontsluiting van de camping zal blijven plaatsvinden via de Bouwbergstraat (kern Schinveld), de uitbreiding zal derhalve geen toename van het verkeer in het buitengebied tot gevolg hebben. De landschappelijke inpassing blijft zoals gezegd ongewijzigd.

1 ligging Recreatiepark
De Brenkberg

Uitbreiding betekent ook hier uitbreiding van het verhard oppervlak. Het hemelwater afkomstig van dit oppervlak zal afzonderlijk worden opgevangen en ter plaatse worden geïnfiltreerd, waardoor ook hier sprake is van hydrologisch neutraal bouwen. De noodzakelijke infiltratievoorzieningen zullen op het terrein van het park worden gerealiseerd.

Bed and breakfast De Heringshof.

De Heringshof betreft een voormalig agrarisch bedrijf, gelegen in de noordrand van de Schinveldse bossen. Het complex is aangekocht door Natuurmonumenten, dat de karakteristieke delen van het complex (de oorspronkelijke carrévormige bebouwing) wil behouden, in combinatie met een functie die een bijdrage levert aan de gewenste natuur- en recreatieontwikkeling in de omgeving. Daarbij is de realisering van een bed and breakfastvoorziening in combinatie met beperkte horeca- en informatievoorzieningen (entree natuur- en landschapspark Roode Beek/Rodebach) in beeld.

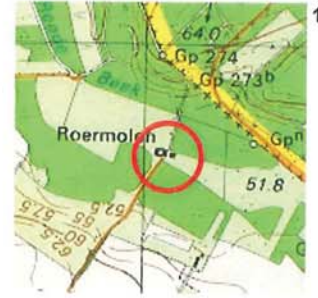
Het planvoornemen brengt met zich mee, dat ter plaatse geen agrarische bedrijfsactiviteiten meer zullen plaatsvinden, wat de natuurontwikkeling ter plaatse ten goede zal komen. De sloop van de niet langer benodigde stallen zal tot een betere landschappelijke inpassing leiden. De cultuurhistorische waarden in de vorm van de carrévormige hoeve, blijven behouden.

Daarnaast draagt de nieuwe functie bij aan de planvorming rond het natuur- en landschapspark Roode Beek/Rodebach. De Heringshof kan door het planvoornemen gaan fungeren als één van de entrees tot het park. In de planvorming voor het park is de Heringshof steeds als noordoostelijk startpunt voor bezoekers van het park opgenomen, inclusief parkeer- en horecavoorziening.

1 ligging
bed and breakfast-
De Heringshof

Uitgangspunt voor de horecavoorziening moet wel zijn dat sprake is van een vorm van horeca, passend bij de rust van het aangrenzende natuurgebied. Derhalve zal slechts sprake zijn van beperkte restauratieve voorzieningen en een beperkt terras op de binnenplaats.

De bed and breakfastvoorziening zal worden gerealiseerd als onderdeel van de in De Heringshof te realiseren burgerwoning.

Bed and breakfast Roermolen.

De Roermolen betreft een voormalige watermolen aan de Roode beek in de omgeving van Jabeek. Het complex bestaat uit een hoofdgebouw met schuur, gelegen aan weerszijden van een ontsluitingsweg. Het complex is gelegen aan de rand van de Jabeekse bossen. Teneinde de monumentale schuur te kunnen onderhouden en verantwoord te kunnen renoveren wordt gestreefd naar vestiging van een bed and breakfastvoorziening in de schuur. Een dergelijke voorziening levert daarnaast ook hier een bijdrage aan de gewenste natuur- en recreatieontwikkeling in de omgeving.

Aangezien er hier sprake is van een met de Heringshof vergelijkbare situatie, door de ligging aan de rand van het natuurgebied de Jabeekse bossen, en de bijdrage die geleverd kan worden aan de voorgestane natuur- en recreatieontwikkeling wordt ook hier bij de aanwezige burgerwoning een bed and breakfastvoorziening toegestaan. Daar hier geen sprake is van een toegangspoort tot het natuur- en landschappark Roode Beek/Rodebach, zal een horecavoorziening hier achterwege dienen te blijven.

1 ligging
bed and breakfast-
Roermolen

1

Dagrecreatie:

- Schutterij St. Johannes-St. Clemens, Misweg;
- Schutterij St. Eligius-Juliana, Provinciale weg;
- Visvijver HSV De Hering, Leiffenderven; Koeweg
- Hondensportterrein Krekelbergerweg
- Hondensportterrein Julianastraat
- Zweefvliegveld E.L.Z.C., Leiffenderven;
- Nonke Buusjke, openlucht museum Heringsweg;
- Volkstuinencomplex nabij Schinvelderhoeve

Toerisme en recreatie:

dagrecreatieve voorzieningen.

Naast de verblijfsrecreatieve voorzieningen wordt in het buitengebied een aantal dagrecreatieve voorzieningen aangetroffen (zie overzicht). Een aparte status binnen deze voorzieningen neemt het zweefvliegveld in, omdat hier ook recreatief verblijf op een camping voor de leden mogelijk is.

Tijdens de bedrijfsbezoeken en uit overleg is gebleken dat het merendeel van de dagrecreatieve voorzieningen op de huidige voet verder wil gaan. Uitbreiding van terrein of bebouwing is niet of slechts zeer beperkt aan de orde. Een uitzondering hierop vormen de visvijver, de hondensportterreinen, Nonke Buusjke en het zweefvliegveld.

In het kader van de ontwikkeling van het natuurpark Rodebach/Roode Beek worden momenteel de mogelijkheden tot verplaatsing van de visvijver en hondensportterreinen onderzocht, alsmede de realisering van een informatiecentrum. Nieuwe locaties worden daarbij gezocht in de zone tussen de kern Schinveld en het (toekomstig) natuurpark.

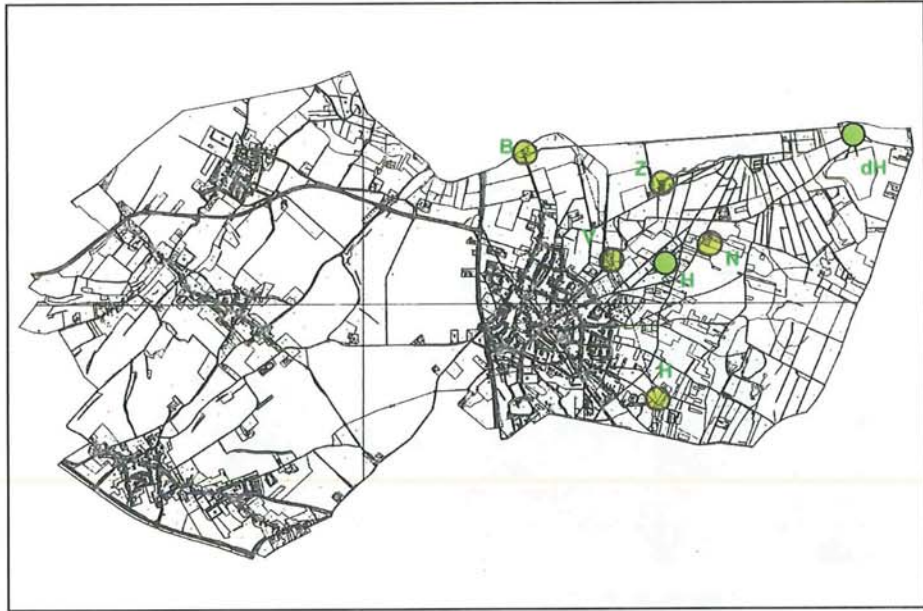
Visvijver.

In het kader van de ontwikkeling van het natuur- en landschapspark Roode Beek/Rodebach is verplaatsing van de visvijver actueel. Nu nog is de visvijver gelegen midden in het park, op termijn is een locatie gelegen aan de rand, nabij de kern Schinveld wenselijk. Enerzijds om verdere natuurontwikkeling niet in de weg te staan, anderzijds ook om de sociale veiligheid rond de visvijver te vergroten. Ten behoeve van de verplaatsing is een locatiestudie verricht. Daaruit is de locatie van de voormalige rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) met het ten noorden daarvan gelegen perceel als meest geschikt naar voren gekomen.

Vervolgens is voor deze locatie een haalbaarheidsstudie verricht. In deze Verkenning haalbaarheid verplaatsing visvijver naar terrein rioolwaterzuivering te Schinveld wordt geconcludeerd dat verplaatsing van

1 dagrecreatieve
voorzieningen

de visvijver naar de rwzi bijdraagt aan de nagestreefde natuur- en recreatieontwikkeling. Hoewel het perceel ten noorden van de voormalige rwzi als nieuw natuurgebied deel uitmaakt van de EHS, is per saldo sprake van een aanzienlijke versterking van de natuurwaarden. Op de oude, midden in de EHS gelegen locatie kan ongestoorde natuurontwikkeling plaatsvinden, terwijl op de nieuwe locatie een niet meer in gebruik zijnde rwzi en agrarisch gebied worden heringericht dan wel van een natuurlijker inrichting worden voorzien. Er is aldus sprake van voldoende compensatie voor de gedeeltelijke ligging in de EHS.

Door de visvijver zo natuurlijk mogelijk in te richten ontstaat een geleidelijke overgang tussen het natuurgebied en het bebouwd gebied van Schinveld. Via het terrein van de visvijver kunnen bezoekers het natuurpark ingaan of even pauzeren. De visvijver kan hierop inspelen met een kleinschalige horecavoorziening. Doordat er meer mensen gebruik maken van het terrein, neemt ook de sociale controle toe. Hierdoor krijgen vandalen minder kans en neemt ook de veiligheid voor jonge vissers toe.

- 1 ligging
- Visvijver (V)
  - Hondensportterrein (H)
  - Bezoekerscentrum (B)
  - Zweefvliegveld (Z)
  - Nonke Buusjke (N)
  - De Heringshof (dH)
- 2 ligging visvijver

Samenvattend moet de visvijver zo natuurlijk mogelijk ingericht worden, aansluitend bij het dal van de Roode Beek en het natuurpark, met verbindingen naar de paden in dat park.

In de haalbaarheidsstudie is ook gekeken naar de kwaliteit van bodem, grondwater en oppervlaktewater. Geconcludeerd wordt dat deze geen belemmering vormen voor het toekomstig gebruik als visvijver. Grond die vrijkomt bij de aanleg van de visvijver mag waarschijnlijk binnen de locatie worden hergebruikt.

1 impressie mogelijke
inrichting visvijver

Het grondwater kan benut worden als toekomstig vijverwater. De hoge grondwaterstand ter plaatse maakt een grondwatergevoede visvijver goed mogelijk. Contact tussen het vijverwater en het water van de Roode Beek (matig van kwaliteit) kan voorkomen worden.

De aangrenzende voormalige stortplaats vormt eveneens geen belemmering. De kans op verspreiding van verontreinigingen vanuit het stort naar het grondwater is klein. Daarnaast stroomt het grondwater in noord-oostelijke richting, van de locatie van de visvijver af. Om verontreiniging door het water van de sloten om de voormalige stort te voorkomen, zal geen contact tussen het water uit deze sloten en het vijverwater mogelijk worden gemaakt.

De voormalige rwzi is deels gelegen onder een hoogspanningsleiding. Bij gebruik van (goed geleidende) carbonhengels kan dit gevaar opleveren. Ook kan visdraad in de leiding blijven hangen, die door de leidingbeheerder verwijderd moet worden. Derhalve zal door inrichting en regelgeving voorkomen worden, dat binnen een strook van minimaal 25 m aan weerszijden van de leiding gevist wordt.

De aanleg van de visvijver heeft tot slot geen negatief effect op de drinkwaterwinning. Gezien de ondiepe ligging van de visvijver, de aard van de activiteiten en de bodemopbouw ter plaatse (met een afdichtende kleilaag) zijn geen belemmeringen vanuit de waterwinning te verwachten.

Hondensportterreinen.

Verspreid over het gebied van het natuur- en landschapspark Roode Beek/Rodebach is een viertal hondensportterreinen gelegen. Eén daarvan (aan de Koeweg) kent vanuit het verleden reeds een positieve bestemming. Deze zal worden gehandhaafd.

Een tweetal politiehondenverenigingen heeft aangegeven samen te willen gaan op een locatie aan de Julianastraat. Deze locatie is al geruime tijd bij één van deze verenigingen in gebruik. Ter plaatse zijn reeds een gebouw en voor de hondensport noodzakelijke voorzieningen aanwezig.

De gemeente Onderbanken wil in principe handhavend optreden tegen illegale situaties, zoals de terreinen van beide verenigingen. Echter alternatieve locaties zijn niet voorhanden en ook moeilijk te realiseren (geluidsoverlast).

Daar de locatie aan de Julianastraat ter plaatse aanvaardbaar is, wil de gemeente onder voorwaarden tot legalisering overgaan. Mits sprake is van verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, kan de bestaande bebouwing gehandhaafd blijven en kan ruimte geboden worden voor de realisering van aanvullende voorzieningen (geen gebouwen) ten behoeve van de hondensport.

De locatie Julianastraat is gelegen aan de rand van het natuurpark, in de randzone om de kern Schinveld. De situering van een hondensportterrein is ter plaatse acceptabel. Het betreft een locatie aan de rand van de ecologische hoofdstructuur en het stiltegebied, op voldoende afstand van de kern Schinveld.

- 1 ligging hondensportterrein Julianastraat
- 2 idem Krekelbergerweg

Eenzijds worden hierdoor de natuur en rust niet onaanvaardbaar verstoord, anderzijds ondervinden bewoners in de kern hiervan geen hinder. Met het samengaan verdwijnt één van de hondensportterreinen, die rond de Koeweg vrij ver het natuurpark insteken. Dit terrein is gelegen in de ecologische hoofdstructuur en het stiltegebied. Dit zal een aanmerkelijke ruimtelijke kwaliteitsverbetering en reductie van omgevingseffecten tot gevolg hebben.

Voor het eveneens illegaal tot stand gekomen, maar reeds geruime tijd in gebruik zijnde hondensportterrein aan de Krekelbergerweg is thans geen alternatief voorhanden. Het terrein wordt dan ook van een positieve bestemming voorzien. Onder voorwaarden wil de gemeente Onderbanken het huidige gebruik voortzetten. Belangrijkste voorwaarde is, dat ter plaatse geen gebouwen mogen worden gerealiseerd.

De locatie is vergelijkbaar met die aan de Julianastraat en kent dezelfde voor- en nadelen. Natuur en rust worden niet onaanvaardbaar verstoord, bewoners in der kern ondervinden hier geen hinder van de hondensport.

Aan de positieve bestemming voor de hondensportterreinen wordt een uitsterfconstructie verbonden. Mocht blijken dat gedurende een aaneengesloten periode van 2 jaar geen gebruik is gemaakt van het hondensportterrein, dan gaat de bestemming niet meer uit van hondensportterrein, doch enkel van natuurgebied.

Zweefvliegveld ELZC.

Bij het zweefvliegveld is de realisering van een extra hangar gewenst om de nu nog deels buiten gestalde zweefvliegtuigen binnen te kunnen stallen en aan het zicht te kunnen onttrekken. Daartoe is het noodzakelijk een extra bouwmogelijkheid te creëren ter plaatse van de huidige parkeerplaats voor de zweefvliegtuigen, gelegen tussen het hoofdgebouw/kantine en de aangrenzende agrarische bedrijfsbebouwing. Aldus blijft de bebouwing geconcentreerd en is de invloed op de omgeving zo beperkt mogelijk.

Nonke Buusjke.

Nonke Buusjke wil uitbreiden, teneinde het nu nog door vrijwilligers op leeftijd draaiende gehouden museum, in de toekomst mede door mensen met een verstandelijke handicap in stand te kunnen laten houden (dagbestedingsproject). In dit kader is de realisering van een voorziening, die als kantine en ten behoeve van activiteiten bij slecht weer kan fungeren, alsmede van sanitaire voorzieningen noodzakelijk.

De voor de gewenste voorzieningen noodzakelijke ruimte is aanwezig op eigen terrein, aan de achterzijde van de bestaande bebouwing.

De hier liggende gronden zijn thans in gebruik als weiland en moestuin, maar kunnen zonder noemenswaardige invloed op het functioneren van het museum, benut worden voor bebouwing. De nieuwe bebouwing zal worden aangepast aan de bestaande vakwerkbouw van het museum.

- 1 ligging zweefvliegveld
- 2 ligging Nonke Buusjke

Recreatief medegebruik.

Daarnaast vervult het buitengebied uiteraard nog een belangrijke functie voor het recreatief medegebruik. De ontsluiting van het buitengebied vindt plaats door wandel-, fiets-, ruiters- en autoroutes en de daarbij behorende route-ondersteunende voorzieningen (zoals bewegwijzering, rustplaatsen, informatieborden). De recreatieve aantrekkelijkheid van het buitengebied wordt daarbij hoofdzakelijk bepaald door de afwisseling in natuurlijke en landschappelijke waarden in combinatie met het heuvelachtige karakter, alsmede de cultuurhistorische en monumentale waarden.

In het kader van het recreatief medegebruik wordt ook gestreefd naar het realiseren van rustpunten met een kleinschalige restauratieve voorziening. Verspreid over het buitengebied moet daartoe de mogelijkheid geboden worden.

1 ligging overige
dagrecreatieve
voorzieningen

1

Overige bedrijven:

- Benzinstation (met LPG), Provincialeweg 1;
- café Anja Palace, Groeneweg 19;
- café Im Heide Stubl, Heringsbosch 5;
- café Baetsen-Hoen, Heringsbosch 11;
- palletfabriek, Wiegelraderweg 1;
- dierenkliniek Groeneweg 1;
- Manege Mols, Beemdenweg. 1;
- Paardendressuurinrichting Broekweg;
- Paardendressuurinrichting Emmastraat.

Niet-agrarische bedrijven.

Binnen het plangebied komt een bescheiden hoeveelheid niet-agrarische bedrijven voor, variërend van ho-recavoorzieningen tot een benzinstation (zie overzicht). Deze niet-agrarische bedrijven zijn in wezen gebiedsvreemd aan het buitengebied. Het merendeel van deze bedrijven is echter van oudsher op de huidige locatie gelegen. Verplaatsing van deze bedrijven is niet aan de orde, zolang deze geen hinder voor hun omgeving veroorzaken. Van gemeentewege bestaan voornamelijk geen plannen tot verplaatsing naar een bedrijventerrein of sanering van bedrijven. Wel is in een aantal situaties een betere landschappelijke inpassing wenselijk.

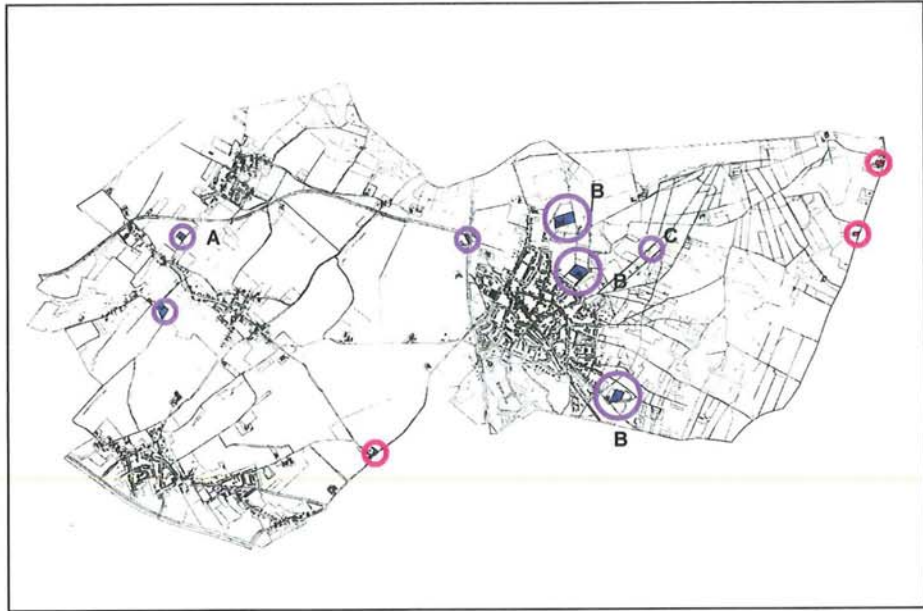
Tijdens de bedrijfsbezoeken is gebleken dat de niet-agrarische bedrijven vrijwel allen de huidige bedrijfsvoering willen continueren. Verplaatsing, uitbreiding of beëindiging zijn nauwelijks aan de orde. Een uitzondering hierop vormen de dierenkliniek, enkele manege en de dressuurinrichtingen.

Dierenkliniek.

Ten behoeve van het goed functioneren van de dierenkliniek is een uitbreiding met een kleine rijhal noodzakelijk. De dierenkliniek is gespecialiseerd in de behandeling van paarden (in het buitengebied van Onderbanken relatief veel aanwezig). Ten behoeve van de revalidatie van de in behandeling zijnde paarden is de aanwezigheid van een rijhal dringend gewenst. Gelet op de binding met het buitengebied is uitbreiding van het bouwvlak voor de dierenkliniek gewenst, zodat de ruimte ontstaat voor realisering van de rijhal. Dit gaat ten koste van een gedeelte van het bij de dierenkliniek in eigendom zijnde aansluitend agrarisch gebied, dat echter geen bijzondere waarden vertegenwoordigt en daarom geen belemmering voor de uitbreiding vormt.

1 overige bedrijven

Manege/dressuurinrichtingen.

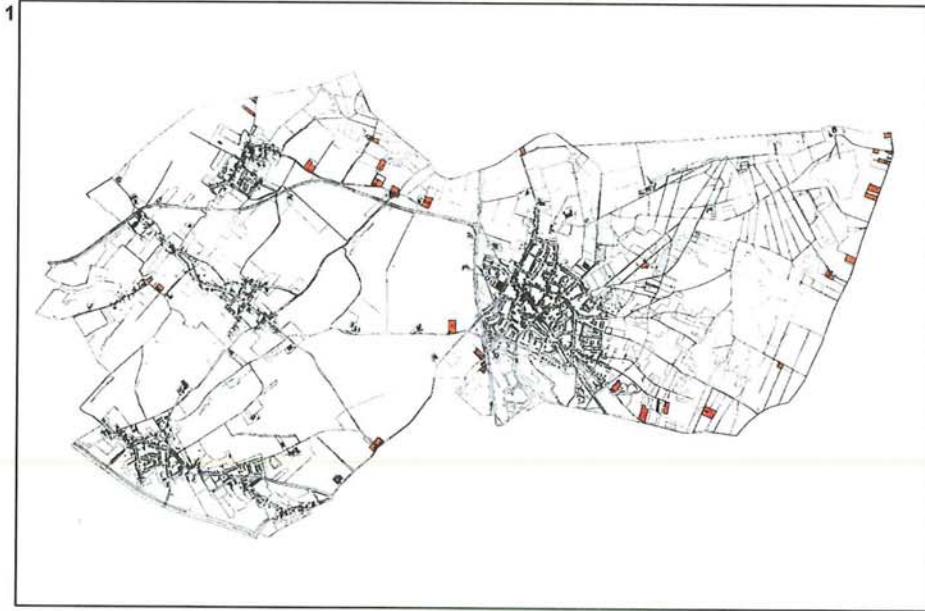
Bij de manege aan de Beemdenweg en de dressuurinrichting aan de Emmastraat is een beperkte aanpassing van het bouwvlak gewenst om de voorgestane uitbreidingen (overdekken stapmolen en overkappen rijbak tot rijhal) mogelijk te kunnen maken op de daarvoor meest in aanmerking komende plekken (aansluiting bij bestaande stallen/opslagruimten).

Handelsstal.

Aan de Koeweg is een handelsstal gevestigd. De bijbehorende bebouwing (stal) is destijds via vrijstelling ex art. 19 WRO, met bouwvergunning gerealiseerd. Gelet op de legale bouw van de stal, wordt deze thans van een positieve bestemming voorzien. De locatie is echter gelegen in het Natuurpark Rodebach/Roode Beek. De gemeente Onderbanken streeft dan ook naar verplaatsing van de handelsstal. Een geschikte alternatieve locatie is momenteel nog niet gevonden. Mocht verplaatsing in een later stadium tot de mogelijkheden behoren, dan zal de bestemming van de locatie aan de Koeweg alsnog worden gewijzigd in een natuurbestemming.

- 1 ligging
- overige bedrijven (donkerpaars) en horecagelegenheden (lichtpaars)
- dierenkliniek (A)
- manege/-dressuurinrichting (B)
- handelsstal (C)

1 ligging burgerwoningen

Carnavalsloods.

Aan de Julianastraat even buiten Merkelbeek was voorheen een opslagterrein gelegen, in gebruik bij de gemeentelijke buitendienst. Thans is het achterste deel van het terrein in gebruik als regenwaterbuffer. Het aan de straat gelegen deel van het terrein wordt niet gebruikt, maar is nog wel verhard. De gemeente Onderbanken onderzoekt thans de mogelijkheden hier een loods te realiseren, waar Carnavalsverenigingen hun bouw- en opslagactiviteiten kunnen onderbrengen. Mocht dit tot een positieve uitkomst leiden, dan kan de bestemming van het voorste deel van het terrein daartoe gewijzigd worden.

Burgerwoningen.

Burgerwoningen zijn eveneens gebiedsvreemd aan het buitengebied. In het buitengebied van Onderbanken worden echter diverse woningen aangetroffen. Niet alleen als afgeleide van de agrarische of bedrijfsfunctie (boerderijwoningen of bedrijfswoningen), doch ook in de vorm van particuliere woonbebouwing: de solitaire burgerwoningen. Deze situatie is historisch gegroeid. Het aantal solitair in het buitengebied gelegen burgerwoningen bedraagt circa 65 woningen.

Belvedere.

**Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie
en ruimtelijke ordening.**

In de Nota Belvedere (1999) wordt de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting nader belicht. De hoofddoelstelling luidt: de cultuurhistorische identiteit wordt sterker richtinggevend voor de inrichting van de ruimte en het rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarden scheppen. Deze wordt vertaald in twee doelstellingen voor het ruimtelijk beleid: het erkennen en herkenbaar houden van de cultuurhistorische identiteit en het versterken en benutten van de cultuurhistorische identiteit en de daarvoor bepalende kwaliteiten van de cultuurhistorisch meest waardevolle gebieden van Nederland, de zogenaamde Belvedere-gebieden.

Op de bij de nota gevoegde Cultuurhistorische Waardenkaart van Nederland is het Heuvelland, inclusief het grondgebied van de gemeente Onderbanken, aangeduid als gebied met hoge gecombineerde cultuurhistorische waarden en Belvedere-gebied. Binnen het Belvedere-gebied Heuvelland wordt concreet gestreefd naar:

- beter beschermen van de vele kleine landschapselementen;
- bij nieuwe landinrichtingen in zeer oude ruilverkavelingsgebieden (Munster-Geleen - Schinveld), waarbij de grote landschapstypen beter herkenbaar worden, meer aandacht schenken aan het instandhouden en herstellen van kleinschalige cultuurhistorische patronen en elementen;
- herstellen en aanleggen van landschapselementen die erosie voorkomen, in plaats van het bestrijden van wateroverlast;
- ontwikkelen van het noordelijk deel van het gebied richting Geleen tussen de westelijke en oostelijke Mijnstreek, een voormalig kleinschalig hoogterrasenlandschap, via een nieuwe landinrichting of de ROL-Limburg;
- ondersteunen van de aanplant en de instandhouding van hoogstamboomgaarden;

1 Belvedere

1

- instandhouden van het gebruik van de wandelpaden over landbouwgronden.

Natuur voor mensen mensen voor natuur.

Nota natuur, bos en landschap in de 21^e eeuw.

De Nota Natuur voor mensen mensen voor natuur (2000) is het beleidskader voor natuur, bos, landschap en biodiversiteit. De hoofddoelstelling van de Nota betreft het streven naar behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur en landschap, als essentiële bijdrage aan een leefbare en duurzame samenleving. De inhoudelijke ambities van het natuurbeleid zijn in vijf onderling samenhangende perspectieven uitgewerkt. Tezamen dragen deze perspectieven bij aan:

- versterking van de Ecologische Hoofdstructuur (natter, verbinden, vergroten);
- versterking van de landschappelijke identiteit (krachtiger, groener);
- versterking van duurzaam gebruik en behoud van biodiversiteit (grensoverschrijdend, verantwoord omgaan met essentiële voorraden).

Conform perspectief 1: Nederland Internationaal-Natuurlijk levert Nederland een geloofwaardige en gezaghebbende bijdrage aan het internationaal natuurbeleid. In de eerste plaats door de zaken in eigen land goed op orde te hebben. Voor de Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden wordt de bescherming uitgewerkt en wettelijk verankerd in nationale regelgeving (Natuurbeschermingswet). In de nota is aangegeven dat de Schinveldse bossen zijn aangemeld als Habitatrichtlijn-gebied. Uiteindelijk zijn de bossen niet als zodanig aangewezen, ondanks dat de inventarisatie vergelijkbare kwaliteiten liet zien met wel als Habitatrichtlijn-gebied aangewezen natuurcomplexen.

Perspectief 2: Nederland Groots(s)-Natuurlijk gaat ervan uit dat er een aaneengesloten netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden zal ontstaan, dat de ecologische en recreatieve ruggengraat van Nederland vormt.

1 Natuur voor mensen
mensen voor natuur

Perspectief 3: Nederland Nat-Natuurlijk geeft onder meer aan dat de karakteristieke beekdalen in hoog Nederland veel natuurlijker zijn geworden. De veerkracht van de watersystemen is vergroot. Beken meanderen weer, water wordt langer in de hoge delen vastgehouden waardoor afvoerpieken worden afgevlakt. Natuur, landbouw en recreatie gaan in grote delen van het beekdallandschap hand in hand.

Overeenkomstig perspectief 4: Nederland Landelijk-Natuurlijk is in het landelijk gebied de eigenheid en identiteit versterkt en is de ontstaansgeschiedenis herkenbaar en beleefbaar in het landschap aanwezig. De landbouw draagt als grootste beheerder van het landschap bij aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en milieukwaliteit in het landelijk gebied.

In perspectief 5: Nederland Stedelijk-Natuurlijk sluiten stad en land goed op elkaar aan. Vanuit de stad is het landelijk gebied goed bereikbaar en hoogwaardig van kwaliteit. Het landelijk gebied is ingesteld op de stedeling en de recreant.

Voedsel en groen.

Het Nederlandse agro-foodcomplex in perspectief.

De ontwikkelingsrichting, die het Rijk in de Nota Voedsel en groen (2000) voor het agro-foodcomplex voor ogen heeft, gaat uit van een duurzaam werkend, op eigen kracht internationaal concurrerend agro-foodcomplex, dat midden in de samenleving staat en toonaangevend is binnen Europa. Voor het agro-bedrijfsleven komt het erop aan bij afnemende marktondersteuning door de overheid, strategieën te ontwikkelen, waarmee creatief wordt ingespeeld op de maatschappelijke behoeften, op nieuwe en bestaande wetenschappelijke kennis en technologie en op de mogelijkheden in de internationale markten.

Mensen, wensen, wonen. Nota wonen.

In de Nota wonen (2000) wordt de visie op wonen in de 21^e eeuw gegeven. De burger wordt centraal gesteld. Een van de kernthema's is "meer ruimte voor groene woonwensen". De druk op niet-stedelijke ge-

1 Voedsel en groen

2 Mensen, wensen, wonen

bieden is groot. Dit komt enerzijds doordat een deel van de woningzoekenden niet in stedelijke gebieden hun woonwensen kan realiseren. Anderzijds willen mensen ruim en groen wonen. Er is behoefte aan ruimere woningen en eigen woningen. Woonmilieu-differentiatie en de betekenis van groen als kwaliteitsdrager in stedelijke milieus worden belangrijker.

Wonen in dorpen is populair. Een aantrekkelijk woonklimaat door de ruimte, de nabijheid van het buitengebied en de specifieke sociale banden. Wanneer in de toekomst het belang van informatie- en communicatietechnologie verder toeneemt, zal de kwaliteit van de directe woon- en leefomgeving als vestigingsfactor aan betekenis toenemen. De behoefte aan een woning in een dorps- of landelijke omgeving is dan ook groot, terwijl daar tegenover diverse waarden van het landelijk gebied behouden moeten worden. Het is een uitdaging de groene functie en het wonen zo met elkaar te verweven dat daaruit een meerwaarde voor de ruimtelijke kwaliteit ontstaat.

Van A naar Beter.

Nationaal Verkeers- en Vervoersplan 2001-2020.

Doelstelling van het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (2000) is dat Nederland aan iedereen een doelmatig, veilig en duurzaam functionerend verkeers- en vervoerssysteem biedt, waarbij de kwaliteit voor de individuele gebruiker in een goede verhouding staat tot de kwaliteit voor de samenleving als geheel. Gestreefd wordt naar behoud en verbetering van de bereikbaarheid om tegemoet te kunnen komen aan de behoefte aan mobiliteit en transport. Een adequate infrastructuur betekent allereerst optimaal beheer en onderhoud. Pas als de grenzen van de capaciteit worden overschreden komen benuttings- en bouwmaatregelen aan de orde. Qua veiligheid wordt naar een reductie van het aantal verkeersdoden en ziekenhuisgewonden met 25% ten opzichte van het huidige niveau gestreefd. Op het gebied van milieu en leefomgeving zal sprake zijn van minder uitstoot van vervuilende stoffen, minder geluidshinder en minder versnippering van het landschap.

1 Van A naar Beter

Anders omgaan met water.

Waterbeleid in de 21^e eeuw.

In de Nota Anders omgaan met water (2000) worden voor de aanpak van het veiligheidsprobleem en de vermindering van de wateroverlast de volgende hoofdlijnen gegeven:

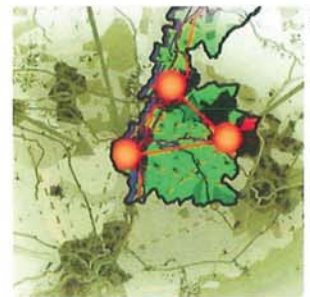
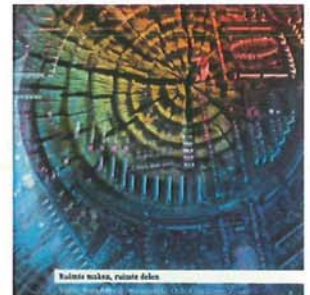
- een nieuwe aanpak voor veiligheid en wateroverlast, die stoelt op drie uitgangspunten:
  1. anticiperen in plaats van reageren;
  2. niet afwentelen van waterhuishoudkundige problemen door het volgen van de drietrapsstrategie vasthouden-bergen-afvoeren;
  3. meer ruimte naast techniek;
- naast technische maatregelen is meer ruimte nodig om (incidenteel) water op te vangen. Deze ruimte moet waar mogelijk tegelijkertijd voor andere doeleinden worden gebruikt die te verenigen zijn met de opvang van water;
- een "watertoets" moet voorkomen dat de bestaande ruimte voor water geleidelijk afneemt, door zaken als landinrichting, de aanleg van infrastructuur of woningbouw.

Ruimte maken, ruimte delen

Vijfde nota over de Ruimtelijke Ordening 2000/2020.

In de Vijfde Nota (2001) staat ruimtelijke kwaliteit centraal. Deze is verbonden aan een drietal structuurdragers/lagen: de ondergrond, de netwerken en de occupatie. Bescherming van de ruimtelijke kwaliteit wordt onder andere nagestreefd door het beschermen van ruimtelijke en cultuurhistorische waarden en het bevorderen van variatie en contrast. Dit vereist een anders omgaan met de ruimtevraag, zoals een intensief en efficiënt ruimtegebruik door het combineren van waterberging, natuur en recreatie, en een transformatie van ruimten, zoals herstructurering en functieverandering in de landbouw.

Voor het landelijk gebied worden groene en rode contouren aangegeven. Elk gebied moet aan de basiskwaliteit voldoen, sommige gebieden verdienen extra bescherming. Groene contouren rond deze ge-

- 1 Anders omgaan met water
- 2 Ruimte maken, ruimte delen
- 3 uitsnede 5^e Nota RO met Rijksbufferzone/-regionaal park

bieden moeten daartoe bijdragen. Rode contouren moeten om de bestaande bebouwde gebieden komen te liggen, teneinde te bewerkstelligen dat nieuwe bebouwing primair in het bestaand stedelijk gebied gerealiseerd wordt.

Het buitengebied van de gemeente Onderbanken maakt al geruime tijd deel uit van de Rijksbufferzone, die de stedelijke gebieden van Sittard-Geleen en Parkstad Limburg uit elkaar moet houden. In de 5^e Nota wordt deze Rijksbufferzone gehandhaafd, maar dan als regionaal park. Het Rijk streeft ernaar dit regionale park zodanig in te richten, dat het een belangrijke rol kan spelen voor de uitloop vanuit de aangrenzende gebieden en voor het toerisme, vooral gebruikmakend van de aanwezige natuurlijke en cultuurhistorische kwaliteiten.

Een wereld en een wil/werken aan duurzaamheid. Nationaal Milieubeleidsplan 4.

Het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (2001) wil voor alles duidelijk maken dat duurzaam leven mogelijk is zonder dat dit leidt tot maatschappelijk onacceptabele uitkomsten. Daartoe is voor zeven grote milieuproblemen beleid ontwikkeld:

1. een duurzame energiehuishouding vraagt om de inzet van hernieuwbare energiebronnen, het verlagen van het energieverbruik per activiteit en geavanceerde energietechnologie;
2. duurzaam gebruik van biodiversiteit en hulpbronnen vragen om instandhouding van de Ecologische Hoofdstructuur en een verduurzaming van de landbouw;
3. duurzame landbouw vraagt om het herstellen van de balans tussen landbouw en natuur (combinatie van goede milieuocondities voor natuur en behoud van goede perspectieven voor landbouw);
4. vernieuwing van het stoffenbeleid moet ertoe leiden dat chemische stoffen geen of verwaarloosbaar risico opleveren voor mens en milieu;
5. vernieuwing van het externe veiligheidsbeleid moet de risico's van het gebruik, de opslag, de productie

1 Een wereld en een wil

- en het transport van gevaarlijke stoffen en het gebruik van luchthavens beperken;
6. beleidsvernieuwing voor milieu en gezondheid moet risico's/onzekerheden in beeld brengen alsmede de beheersbaarheid daarvan;
  7. de bijdrage van milieubeleid aan de kwaliteit van de leefomgeving wordt versterkt door de samenhang tussen milieu- en ruimtelijk beleid te vergroten, de samenhang tussen het beleid van verschillende overheden te versterken en de verantwoordelijkheid van mede-overheden voor de plaatselijke leefomgeving te vergroten.

Structuurschema Groene Ruimte 2.

Samen werken aan groen Nederland.

Uitgangspunt van het Structuurschema Groene Ruimte 2 (2002) is om in de nabije toekomst te kunnen beschikken over een kwalitatief hoogwaardig landelijk gebied, rekening houdende met de:

- de toenemende vraag naar groene belevingsmogelijkheden in natuurgebieden en cultuurlandschappen;
- de grote veranderingen in de landbouw tengevolge van de ruimtedruk, Europees landbouwbeleid, milieubeleid, en aandacht voor dierenwelzijn en diergezondheid.

Uitgangspunt voor de landbouw is dat de maatschappelijke eisen die worden gesteld aan de functie en de kwaliteit van de groene ruimte de ontwikkelingsmogelijkheden en verschijningsvormen van de landbouw mede bepalen. De grondgebonden landbouw heeft naast het produceren van voedsel ook een belangrijke rol bij de instandhouding en het beheer van de kwaliteit van het landelijk gebied. Voorwaarde voor een duurzame situatie is dat een economisch perspectief aanwezig is.

Aangaande de natuur is het beleid voor het versterken van de ruimtelijke samenhang gericht op de grote eenheden (natuurkernen in de EHS) en de robuuste verbindingen. De Schinveldse bossen zijn aangeduid als natuurkern, zijnde grote natuurgebieden of samen-

hangende kleinere natuurgebieden (op maximaal 400 m van elkaar). Van daaruit is een robuuste verbinding voorzien door het stedelijk gebied van Sittard-Geleen naar Midden-Limburg. Robuuste verbindingen versterken niet alleen de ruimtelijke samenhang in het ecologische netwerk, maar hebben ook een functie voor recreatie, waterbeheer, landschap en cultuurhistorie.

De Schinveldse bossen zijn in het Structuurschema aangeduid als Habitatrichtlijngebied. Hierop is van toepassing het afwegingskader van de (herziene) Natuurbeschermingswet. (Uiteindelijk zijn de Schinveldse bossen toch niet als Habitatrichtlijngebied aangewezen. Dat ze in het Structuurschema wel als zodanig nog zijn opgenomen, moge een indicatie zijn voor de grote natuurlijke waarden die de bossen desondanks vertegenwoordigen.)

Het buitengebied van Onderbanken maakt onderdeel uit van het Regionale park tussen Sittard-Geleen en Heerlen-Hoensbroek. Een Regionaal park bestaat uit het buitengebied tussen de verstedelijkte delen in de stedelijke netwerken. Het doel van een Regionaal park is het verbeteren van de recreatieve waarde van het buitengebied rond die stedelijke netwerken. Uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag en uitbreiding van permanente verblijfsrecreatie is niet toegestaan. Ingrepen die de dagrecreatieve functie en publieke toegankelijkheid versterken zijn wel mogelijk. De mogelijkheid voor landbouwactiviteiten gericht op het beheer van de Regionale parken via verlening van groene diensten wordt vergroot.

1 Nota Ruimte

Nota Ruimte.

Ruimte voor ontwikkeling.

In vervolg op de Vijfde Nota is thans in voorbereiding de Nota Ruimte (2004). In deze nota wordt ruimte voor ontwikkeling als uitgangspunt centraal gesteld. Het Rijk gaat uit van een dynamisch, op ontwikkeling gericht ruimtelijk beleid en een heldere verdeling van verantwoordelijkheden tussen Rijk en decentrale overheden. De nota bevat de ruimtelijke bijdrage aan

een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land.

In de Nota Ruimte is de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur weergegeven. Voor wat betreft economie, infrastructuur, verstedelijking is Zuid-Limburg aangeduid als onderdeel van het stedelijk gebied tussen Maastricht, Aken, Luik en Genk. Het buitengebied van Onderbanken maakt hierbinnen deel uit van het aangeduide economisch kerngebied rond Maastricht, Sittard-Geleen en Parkstad Limburg.

Aangaande water, natuur en landschap zijn in de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur aangeduid de Schinveldse bossen, als natuurgebied, en de robuuste verbinding tussen Schinveld en Susteren.

In de Nota Ruimte is daarnaast de begrensde Ecologische Structuur opnieuw vastgelegd, ook binnen de gemeente Onderbanken. Habitatrictlijngebied, Vogelrichtlijngebied of Natuurbeschermingswetgebied is binnen de gemeente Onderbanken niet aangeduid.

Nota Mobiliteit. Naar een betrouwbare en voorspelbare bereikbaarheid.

De Nota Mobiliteit (2004) vormt een uitwerking van de Nota Ruimte en beschrijft het Verkeers- en Vervoersbeleid. Uitgangspunt is een vergroting van de samenhang tussen ruimte, verkeer en vervoer en economie. Dit moet leiden tot een sterke economie, een veilige samenleving, een goed leefmilieu en aantrekkelijk land. In de uitwerking zijn onder andere de navolgende aspecten meegenomen.

- Groei van verkeer en vervoer mogelijk maken. Deze groei wordt vanwege het maatschappelijk en economisch belang, binnen wettelijke en beleidsmatige kaders voor milieu, veiligheid en leefomgeving, gefaciliteerd.

- Op korte termijn onderhoudsachterstanden inhalen.

De afgelopen jaren is te weinig geïnvesteerd in het beheer en onderhoud van alle infrastructuurnetten. Deze achterstand wordt aangepakt.

- Betrouwbaar en snel over de weg.

Dit is mogelijk door een forse impuls van bouw- en benuttingmaatregelen en gebiedsgericht samenwerken en het wegwerken van onderhoudsachterstanden.

- De veiligheid permanent verbeteren.

De verkeersveiligheid verbetert ondanks de groei van de mobiliteit.

- Kwaliteit leefomgeving verbeteren.

Alle nationale en internationale afspraken op het gebied van emissiereductie voor verkeer en vervoer over spoor, weg en vaarwegen worden nageleefd.

Specifieke projecten op het gebied van infrastructuur zijn binnen het grondgebied van de gemeente Onderbanken niet voorzien. Aangaande de luchtvaartveiligheid is de ambitie deze te blijven verbeteren. Daarbij zal niet alleen gekeken worden naar de feitelijke risico's, maar ook naar de beleving van risico's door de omwonenden.

De beleidskaders van de provincie Limburg

Liefde voor Limburg.

Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL).

In het POL (2000) heeft de provincie Limburg haar beleid op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en water samengebracht. Het beleid is daarbij zoveel mogelijk geïntegreerd, waarbij een sterk gebiedsgericht plan is ontstaan. Per (deel)gebied is af te lezen welk beleid voor zowel ruimte, milieu als water wordt nagestreefd. Het POL start met een integrale visie op het omgevingsbeleid voor de provincie als geheel (de "kwaliteitsregio Limburg"), die ten behoeve van de benodigde variatie in kwaliteit wordt onderverdeeld in een viertal deelgebieden ("kwaliteitsprofielen"), die op hun beurt weer worden genuanceerd en gedetailleerd naar een tiental "perspectieven", waarvan er 4 ook in het buitengebied van Onderbanken voorkomen. Daarnaast bevat het POL een thematische uitwerking, waarin voor het buitengebied van belang zijnde thema's als de natuurlijke waarden en de economie, uitgesplitst naar toerisme en recreatie en landbouw aan de orde komen.

Kwaliteitsprofiel conform POL: waardevol regionaal landschap.

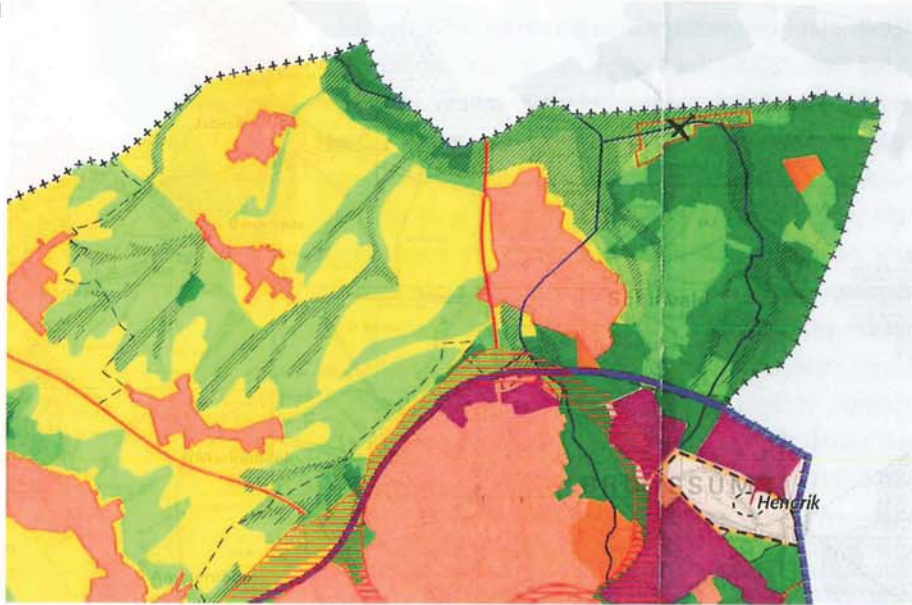
Een eerste onderverdeling is gemaakt in kwaliteitsprofielen. De gemeente Onderbanken maakt deel uit van het kwaliteitsprofiel "waardevol regionaal landschap", zijnde het Heuvelland in Zuid-Limburg. Binnen dit profiel is behoud en ontwikkeling van een verbrede plattelandsontwikkeling het doel, waarbij naast de meer extensieve landbouw ook toerisme en kleinschalige vormen van bedrijvigheid in de kernen cruciaal zijn voor het instandhouden van het landschap. Binnen de waardevolle landschappen wordt een hoge kwaliteit bereikt en behouden ten aanzien van water, milieu en ecologie. Dit gebeurt enerzijds door de realisatie van vergrote en/of nieuwe natuurgebieden en vrij meanderende beeksystemen en anderzijds door natuur- en milieugericht beheer door de landbouwsector (extensivering van de landbouw). Consequentie hiervan is dat het ruimtebeslag voor wonen en werken moet worden ingeperkt, door het aangeven van rode contouren om de kernen.

1 Provinciaal
Omgevingsplan Limburg

1

POL: perspectieven buitengebied Onderbanken.

Het kwaliteitsprofiel is verder genuanceerd en gedetailleerd in perspectieven. Het buitengebied van Onderbanken is gelegen in een viertal perspectieven:

- bos en natuurgebieden, waarbinnen de bescherming van bestaande bos- en natuurgebieden en reeds verworven en in beheer genomen reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden centraal staat;
- ontwikkelingsgebieden ecosystemen, die met name de ecologische ontwikkelingszone uit de Provinciale Ecologische Structuur (PES) alsmede de waterwingebieden omvatten. Een belangrijk deel van de landbouwgrond binnen dit perspectief wordt ontwikkeld tot natuurgebied of ingezet voor natuurgericht beheer;
- ruimte voor veerkrachtige watersystemen, met overwegend de ecologische verbindingzones, de steilere hellingen en de van nature laaggelegen gronden (beekdalen). Dit betreft vooral landbouwgronden, waarvan het bestaande extensieve gebruik wordt gehandhaafd, maar die tevens een functie moeten gaan vervullen voor de ecologische structuur, waterconservering, het voorkomen van bodemerrosie en de opvang van hoge waterafvoeren;

1 uitsnede Provinciaal
Omgevingsplan Limburg

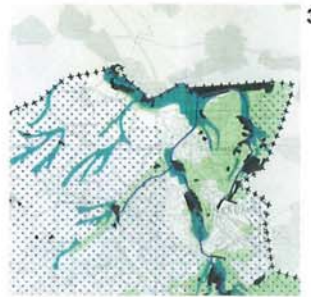

- vitaal landelijk gebied, dat betrekking heeft op landbouwgebieden met een grote variatie aan landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. Bescherming van de aanwezige waarden gaan hier hand in hand met kwaliteitsverbetering van vooral bestaande landbouw- en toeristische bedrijven.

**POL en natuurlijke waarden:
beschermen en ontwikkelen.**

Een zeker voor het buitengebied belangwekkende beleidsopgave is de bescherming van de natuurlijke kwaliteiten. Daartoe is in het POL een viertal raamwerken vastgelegd:

- in het kristallen raamwerk staat de milieukwaliteit, met name de aspecten geluid, stank, veiligheid en de kwaliteit van lucht, water en bodem, centraal. Daartoe zijn milieubeschermingsgebieden aangewezen. In het buitengebied van de gemeente Onderbanken valt daarbij te denken aan het waterwin- en grondwaterbeschermingsgebied Schinveld en een tweetal stiltegebieden;
- het groene raamwerk richt zich op behoud/versterking van verscheidenheid (diversiteit in soorten en ecosystemen) en natuurlijkheid (volledige ecosystemen). Tot het groene raamwerk behoren bos en natuurgebieden, ecologische ontwikkelingszones en ecologische verbindingzones, zoals die ook in het buitengebied van de gemeente Onderbanken zijn aangewezen;
- ter bescherming van de watersystemen is het blauwe raamwerk vastgelegd. Doel is onder andere het tegengaan van wateroverlast en erosie alsmede verdroging. Onderdeel van het blauwe raamwerk zijn onder meer de ook in het buitengebied van de gemeente Onderbanken aanwezige hydrologisch gevoelige natuurgebieden, (beek)dalen en laagtes buiten het Maasdal en infiltratiegebieden. Aan de Roode beek, de Merkelbeker beek en het Ruscher beekje is een specifiek ecologische functie toegekend;
- het bronzen raamwerk richt zich op aardkundige, cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

- 1 kristallen raamwerk
- 2 groene raamwerk
- 3 blauwe raamwerk

Binnen dit raamwerk is het buitengebied van de gemeente Onderbanken aangewezen als visueel waardevol (agrarisch gebied met weinig bebouwing), aardkundig waardevol, waardevol cultuurlandschap (oude bouw- en graslanden), gebied met deels een gemiddelde tot hoge archeologische verwachtingswaarde, waarbinnen reeds de nodige archeologische monumenten aanwezig zijn en als gebied met deels een gemiddelde tot zeer hoge cultuurhistorische verwachtingswaarde, met daarbinnen de nodige monumenten en oude kernen en gehuchten.

Contourengebieden in POL.

In Zuid-Limburg zijn de kernen in het landelijk gebied voorzien van een contour (zoals die in het Streekplan open-ruimtebeleid in 1999 is vastgesteld). De contour vormt de ruimtelijke buitengrens van een kern, die in de toekomst niet overschreden mag worden met aan de kern verbonden nieuwe bebouwing. De groene, kristallen, bronzen en blauwe waarden rond deze kernen zijn dusdanig belangrijk, dat ruimtelijke groeiperkingen, zowel qua omvang als qua tempo noodzakelijk zijn om de kwaliteit van het gebied als geheel ook voor de toekomst veilig te stellen.

POL en landbouw:

duurzaam, veilig en concurrerend.

Om zich te handhaven zal de landbouw de komende periode meer marktgestuurd, klantgericht en omgevingsbewust moeten gaan werken. De landbouw kan alleen haar huidige positie behouden als de landbouw duurzaam, veilig en concurrerend is. De strategie voor de toekomstige landbouw laat zich vertellen aan de hand van een viertal speerpunten:

- kwaliteit:
verbetering van de kwaliteit van het product, het productieproces en het ondernemerschap, alsmede verbetering van de ruimtelijke kwaliteit (inpasbaarheid in het landschap, zorg voor een aantrekkelijk landschap);

- **integraliteit:**
landbouw is niet alleen productiefactor, maar moet ook de kansen benutten die recreatie en agrarisch natuurbeheer bieden (multifunctioneel grondgebruik). Daarnaast moet het besef groeien dat integrale afstemming van de hele keten binnen het productieproces betere voorwaarden biedt voor markt- en omgevingsgericht werken (ketenverkorting);
- **specialisme en differentiatie:**
bedrijven moeten zich specialiseren om te komen tot een gedifferentieerd aanbod van kwaliteitsproducten, waarnaar een specifieke vraag is (bijvoorbeeld streekproducten). Daarnaast zal verbreding een belangrijke factor zijn (agrotourisme, natuurbeheer en zorg);
- **continuïteit en duurzaamheid:**
kennisvergroting en innovatie dragen bij aan de continuïteit en duurzaamheid van de sector. Verder betekent duurzaamheid ook zorg voor de kwaliteit van milieu, natuur en landschap (beheer van het landschap, het behouden van een aantrekkelijk en divers landschap).

Om de strategie ten uitvoer te kunnen brengen is voldoende dynamiek noodzakelijk. Daartoe moeten ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden worden aan zowel bestaande als (zij het in veel mindere mate) nieuwe agrarische bedrijven. De plattelandsontwikkeling in Zuid-Limburg moet dit proces mede gestalte geven.

Specifiek voor het landelijk gebied Zuid-Limburg is het streven gericht op behoud van de extensieve grondgebonden melkveehouderij en fruitteelt, omdat deze van groot belang zijn voor het behoud van het grasland, de hoogstamboomgaarden, het waardevol cultuurlandschap en de open ruimte. Uitbreiding en nieuwvestiging van melkveehouderijen is mogelijk mits deze bijdragen aan de beheersfunctie voor het landschap en aan het behoud van de omgevingskwaliteiten (erosiebestrijding, landschaps- en natuurbeheer, behoud cultuurhistorische waarden).

**Toerisme en recreatie conform POL
in relatie tot landschapsbeleving.**

Landschapbeleving is het voornaamste uitgangspunt voor toerisme en recreatie in Zuid-Limburg. Het Heuvelland heeft een voor Nederland uniek landschap, waarin de nauwe relatie tussen natuur en cultuurhistorische schatten de aantrekkingskracht op toeristen versterkt. Handhaving en versterking van de culturele en landschappelijke kwaliteit is van groot belang, aangezien de specifieke combinatie van natuur en cultuur de basis is voor het toeristisch product.

In z'n algemeenheid wordt gestreefd naar een kwalitatieve verbetering en verbreding van de toeristisch-recreatieve voorzieningen. Concreet voor het landelijk gebied gelden daarbij de volgende randvoorwaarden:

- grootschalige ontwikkelingen binnen de verblijfsrecreatie dienen bij de bestaande bedrijven plaats te vinden, het aanbod is in principe toereikend;
- qua dagrecreatieve voorzieningen is uitbreiding mogelijk van het aanbod aan kleinschalige ondersteunende voorzieningen.

Een belangrijke rol kunnen agrarische bedrijven (agrotourisme) en vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) spelen. Verbreding van het dagrecreatieve aanbod en uitbreiding van het kleinschalige verblijfsrecreatieve aanbod behoren hier tot de mogelijkheden, voor zover het landschap en de daarin aanwezige natuurlijke en cultuurhistorische waarden daarvan niet te leiden hebben (nieuw kleinschalig kamperen is slechts mogelijk binnen het perspectief vitaal landelijk gebied).

In het landelijk gebied wordt tevens gestreefd naar een verdere structurering van het toeristisch-recreatieve verkeer om verstoring van de natuur en leefbaarheid zoveel mogelijk te beperken. Ook het recreatief medegebruik moet zoveel mogelijk op de draagkracht van het gebied worden afgestemd.

Van groot belang wordt tot slot het versterken van het imago geacht. Daartoe moeten de regio's/gemeenten sterker gaan werken vanuit een gemeenschappelijke noemer om zich beter te kunnen profileren ten opzichte van concurrerende regio's.

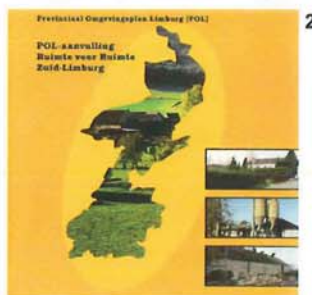
Partiële Streekplanherziening openruimte- en bufferzonebeleid Zuid-Limburg.

Ter bescherming van het basiskapitaal van Zuid-Limburg, tot uitdrukking te brengen in aardkundige waarden, cultuurhistorische waarden, natuurwaarden en waarden met betrekking tot de visueel-ruimtelijke opbouw, is in de Partiële Streekplanherziening (1999) het openruimte- en bufferzonebeleid aangescherpt. Wat betreft het openruimtebeleid heeft dit geleid tot het weergeven van contouren rond de kernen in het landelijk gebied van het Heuvelland, die niet overschreden mogen worden met nieuwe woon- en bedrijfsbebouwing. Alle toekomstige ontwikkelingen dienen binnen deze contouren plaats te vinden.

Betreffende het bufferzonebeleid zijn nieuwe grenzen voor die bufferzones vastgesteld en zijn eveneens contouren rond de daarbinnen gelegen kernen getrokken. Binnen de gemeente Onderbanken zijn contouren getrokken rond de kernen Schinveld, Merkelbeek, Bingelrade en Jabeek. De buiten deze contouren gelegen gronden worden geacht tot het buitengebied te behoren.

POL-aanvulling Ruimte voor Ruimte Zuid-Limburg (RvR Zuid-Limburg).

Door middel van de POL-aanvulling RvR Zuid-Limburg (2003) wil de provincie de ruimtelijke kwaliteit van Zuid-Limburg verder verbeteren door de sloop van (agrarische) bedrijfsgebouwen, die niet in het landschap passen en dit ontsieren. In ruil daarvoor mogen één of meerdere compensatiewoningen worden gebouwd (1 woning per 750 m² aan gesloopte stallen en het nodige maatwerk bij gemengde bedrijven).

- 1 Partiële Streekplanherziening openruimte- en bufferzonebeleid Zuid-Limburg
- 2 POL-Aanvulling Ruimte voor Ruimte Zuid-Limburg

In een enkel geval mogen de compensatiewoningen op de plaats van de te slopen bedrijfsgebouwen worden gebouwd. In de meeste gevallen zullen deze echter binnen de kernen of binnen bestaande linten en clusters in het buitengebied gebouwd moeten worden. Om de Ruimte voor Ruimte-regeling toe te kunnen passen moeten in het bestemmingsplan buitengebied enkele wijzigingsbevoegdheden worden verwerkt.

POL-uitwerking Bouwkavel op Maat Plus (BOM+).

In aanvulling op het provinciale streven tot algehele verbetering van de kwaliteit in Limburg, is door de provincie de POL-uitwerking BOM+ (2003) opgesteld. Kort gezegd is deze regeling erop gericht (agrarische) bedrijfsontwikkeling mogelijk te maken en tegelijkertijd winst te behalen in omgevingskwaliteit (win-win situatie). Agrarische ondernemers die zich nieuw willen vestigen of willen uitbreiden, moeten aantonen op welke wijze dat ook een bijdrage levert aan de kwaliteit van de omgeving. Of anders gezegd, wanneer de uitvoering van de plannen van een ondernemer effecten heeft op de omgeving, moet deze een vergelijkbare tegenprestatie leveren gericht op verbetering van de omgevingskwaliteit.

De regeling BOM+ moet in de gemeentelijke bestemmingsplannen worden verwerkt, met name door het opnemen van nadere eisen te stellen bij uitbreiding van het (agrarisch) bouwblok. Voor de agrarische bedrijven heeft dit als consequentie, dat slechts aan uitbreiding kan worden meegewerkt, als door de bedrijven inzichtelijk kan worden gemaakt op welke wijze zij willen bijdragen aan verbetering van de omgevingskwaliteit (win-win situatie). Een en ander zal per situatie beoordeeld moeten worden, er zal steeds sprake moeten zijn van maatwerk.

1 POL-Uitwerking
Bouwkavel op Maat Plus

POL-herziening op onderdelen EHS.

Teneinde een betere aansluiting te verkrijgen bij de EHS uit het rijksbeleid, is het beleid aangaande de Provinciale Ecologische Structuur aangepast. Daarbij wordt de PES vervangen door de EHS en POG (Provinciale Ontwikkelingszone Groen). Daarbij komt de EHS overeen met de EHS op rijksniveau en omvat de bestaande bos- en natuurgebieden, alsmede nieuwe natuurgebieden (reservaats- en ontwikkelingsgebieden). Binnen de EHS is het 'nee, tenzij'-principe van toepassing. De EHS vormt in de POL-methodiek, na de herziening, perspectief 1.

De POG is gericht op het versterken en ontwikkelen van natuurwaarden. De gebieden binnen de POG genieten dan ook een ontwikkelingsgerichte basisbescherming. De POG vormt na de herziening perspectief 2.

Een enkel bos- of natuurgebied, valt niet binnen EHS of POG. Op deze bos- en natuurgebieden is de normale basisbescherming van toepassing.

1 POL-herziening op onderdelen EHS, uitsnede plankaart zuid

Plan van Aanpak

“Zuid-Limburg, vitaal platteland”.

Het Plan van Aanpak (2001) is opgesteld teneinde in 2020 over een vitaal Zuid-Limburgs platteland te beschikken. Daartoe is een scala aan maatregelen geselecteerd. Slechts de maatregelen met relevantie voor het bestemmingsplan zijn weergegeven:

- landbouw:
  - behoud van ca. 300 sterke, primair op landbouw gerichte bedrijven;
  - behoud van extensieve grondgebonden rundveehouderij en fruitteelt;
  - ontwikkelen van een veilig en transparant werkend landbouw, afgestemd op de vraag van de markt (verbreding, omgevingskwaliteit);
  - stimuleren van innovatie en tot stand brengen van nieuwe samenwerking in ketens.

- bos en natuur:
  - stimuleren van de realisatie van een duurzame ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingszones;
  - behoud van prioritaire plant- en diersoorten;
  - invulling van natuurgebieden overeenkomstig de vastgestelde natuurdoeltypen;
  - aanleg van op de mens gerichte en goed toegankelijke natuurgebieden rond stedelijke gebieden.

- recreatie en toerisme:
  - ontwikkelen van recreatie en toerisme passend binnen de fysieke omgeving en bijdragend aan de kwaliteit van die omgeving;
  - uitvoeren van een fysieke kwaliteitsslag in het verblijfsrecreatieve aanbod;
  - ontwikkelen van een gedifferentieerd aanbod het hele jaar rond.

1 Zuid-Limburg
vitaal platteland

- landschap en cultuurhistorie:
  - behoud en herstel van cultuurhistorische waarden en monumenten en het mogelijk maken van recreatief en economisch medegebruik van het herstelde cultuurhistorisch erfgoed;
  - bereikbaar en beleefbaar maken van cultuurhistorische waarden en traditie, monumenten, archeologische waarden en landschappelijke waarden;
  - beheer en behoud van kleine landschapselementen.

- leefbaarheid:
  - ruimte geven aan passende economische dragers als traditionele ambachtelijkheid, winkelen marktconcepten met kwaliteit voor inwoners en toeristen en aan thuiswerkmogelijkheden.

- milieukwaliteit:
  - stimuleren duurzaam bouwen en verbouwen teneinde vervuiling door diffuse bronnen te beperken;
  - realiseren gebiedgericht maatwerk aangaande geurhinder in relatie tot integrale omgevingskwaliteit.

- waterkwaliteit en -kwantiteit:
  - bestrijding van erosie en wateroverlast met accent op bronbestrijding;
  - ruimte scheppen voor natuurlijke, bij beken horende processen als meandering en inundatie, zodat de waterafvoer wordt vertraagd en berging van wateroverschotten mogelijk wordt;
  - aanleggen en herstellen van natuurlijke oevers en natte verbindingzones;
  - aanpakken van vervuiling door punt- en diffuse bronnen, bijvoorbeeld door afkoppeling van hemelwater.

- mobiliteit en bereikbaarheid:
  - realiseren van milieuvriendelijker vervoerswijzen, transferia/centrale startpunten en openbaar vervoervoorzieningen om de bereikbaarheid van het landelijk gebied te waarborgen en kwetsbare gebieden te ontzien;
  - concentreren van het doorgaande gemotoriseerd verkeer op de hoofdwegen;
  - verbeteren van het routenetwerk voor langzaam vrijetijdsverkeer.

- ruimte:
  - behoud cultuurlandschap in kleinschalige verschijningsvorm;
  - stimuleren multifunctioneel grondgebruik;
  - implementeren van "plusconcept", waarbij verbetering van de infrastructuur van plattelandsondernemingen is gekoppeld aan verbetering van omgevingskwaliteit;
  - benutten van vrijkomende karakteristieke plattelandsgebouwen.

ARIBA (Agrarische Regelingen In Bestemmingsplannen Aanpassen).

In het project ARIBA (Agrarische Regelingen In Bestemmingsplannen Aanpassen) werkt de provincie Limburg samen met gemeenten in de provincie toe naar een actueel ruimtelijke ordeningskader op het gebied van agrarische regelingen. Daartoe hebben de gemeenten gezamenlijk met de provincie een partiële herziening opgesteld met standaardvoorschriften om bovengenoemde beleidswijzigingen vast te leggen in het gemeentelijk beleidskader.

Deze partiële herziening ARIBA voorziet in:

- de vastlegging van de provinciale POL-uitwerking BOM+;
- de uitsluiting van nieuwvestiging van intensieve vormen van landbouw in Zuid-Limburg zoals in het POL is bepaald;
- de vertaling van de gevolgen van de aanpassingen op of intrekkingen van milieuvergunningen, welke voortkomen uit de subsidieregeling ARIBA.

Beleidsregel hagelnetten.

Via de Beleidsregel hagelnetten (2004) wil de provincie Limburg maatwerk mogelijk maken voor de toepassing van hagelnetten ter voorkoming van hagel schade in de fruitteeltsector. De beleidsregel maakt het mogelijk hagelnetten, die zijn aan te merken als bouwwerken, buiten de agrarische bouwkaavel op te richten.

Vanwege de invloed van reliëf op de zichtbaarheid van hagelnetten in het Zuid-Limburgse landschap, is de toelaatbaarheid afhankelijk gesteld van dat reliëf. Het oprichten van hagelnetten is uitgesloten op overwegend steile hellingen (>8%) en in de beekdalen. In laagten en droogdalen en op minder steile hellingen (4-8%) wordt een meer terughoudend beleid gevoerd. Op de plateaus (0-4%) zal het oprichten van hagelnetten in de regel mogelijk zijn. Daarbij dient echter steeds een afweging gemaakt te worden in het kader van de aantasting van de beleving van het landschap.

Beleidsregel teeltondersteunende voorzieningen.

Bij besluit van 1 februari 2005 hebben Gedeputeerde Staten van Limburg de Beleidsregel teeltondersteunende voorzieningen vastgesteld. In deze beleidsregel worden door GS de mogelijkheden tot het toepassen van teeltondersteunende voorzieningen, zoals boogkassen, containervelden en regenkappen, vastgelegd.

Uitgangspunt is dat teeltondersteunende voorzieningen op het bebouwde deel van de agrarische bouwkaavel gesitueerd worden. Voor zover containervelden en tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen in de vorm van lage tunnels, tijdelijke regenkappen en tijdelijke hoge boogkassen niet op dit bebouwde deel kunnen worden opgericht, kan de agrarische bouwkaavel worden uitgebreid met een onbebouwd deel. Het onbebouwde deel van de agrarische bouwkaavel dient zoveel als mogelijk aan te sluiten bij het bebouwde deel van de bouwkaavel. Daarbij dient een afweging volgens BOM+ gemaakt te worden.

Voor het oprichten van de teeltondersteunende voorzieningen zijn verder criteria opgesteld ten aanzien van de ligging binnen de in het POL vastgelegde kwaliteitsprofielen. Voor Zuid-Limburg zijn daarnaast nog specifieke criteria vastgelegd in verband met het aanwezige reliëf en de openheid van de plateaus.

Ruimte voor Limburg.

Binnen Ruimte voor Limburg bundelt de provincie Limburg haar inspanningen om te komen tot een kwalitatief hoogwaardig buitengebied. In dit buitengebied is ruimte voor duurzame land- en tuinbouw en voor nieuwe economische dragers. Bewoners en bezoekers kunnen leven en recreëren in een aantrekkelijke leefomgeving. De schat aan natuur, water, landschap en cultuur wordt hersteld, dan wel behouden en verder ontwikkeld.

Ruimte voor Limburg kent drie actieprogramma's, te weten plattelandseconomie, natuur, landschap en water, alsmede ruimtelijk beleid.

- Actieprogramma plattelandseconomie.

De landbouw wordt meer vraaggestuurd, klantgericht en omgevingsbewust. De provincie zet in op:

- het versterken van de kennis en het innoverend vermogen;
- meer samenwerking in de keten;
- een goede en verantwoorde inbedding van landbouwbedrijven in de omgeving;
- verbetering van de structuur en stimulering van grondgebonden landbouw in kwetsbare gebieden onder meer door verbreding.

In Zuid-Limburg zal de plattelandseconomie meer en meer gedragen worden door de toeristische sector en nieuwe economische dragers. Maar daarbij is een stevige kern van met name melkveehouderij- en fruitteeltbedrijven noodzakelijk voor de instandhouding van het huidige cultuurlandschap (agrarisch natuurbeheer).

Qua toerisme is de inzet gericht op een algehele kwaliteitsverbetering van het platteland door het waarborgen en verbeteren van bereikbaarheid en beleefbaarheid. Voor bestaande verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen wordt de benodigde fysieke en beleidsmatige ruimte voor kwaliteitsverbetering geboden.

- Actieprogramma natuur, landschap en water.

Aangaande de ecologische hoofdstructuur is sprake van een verschuiving van kwantiteit naar kwaliteit. Daarbij wordt gestreefd naar ruimere mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer.

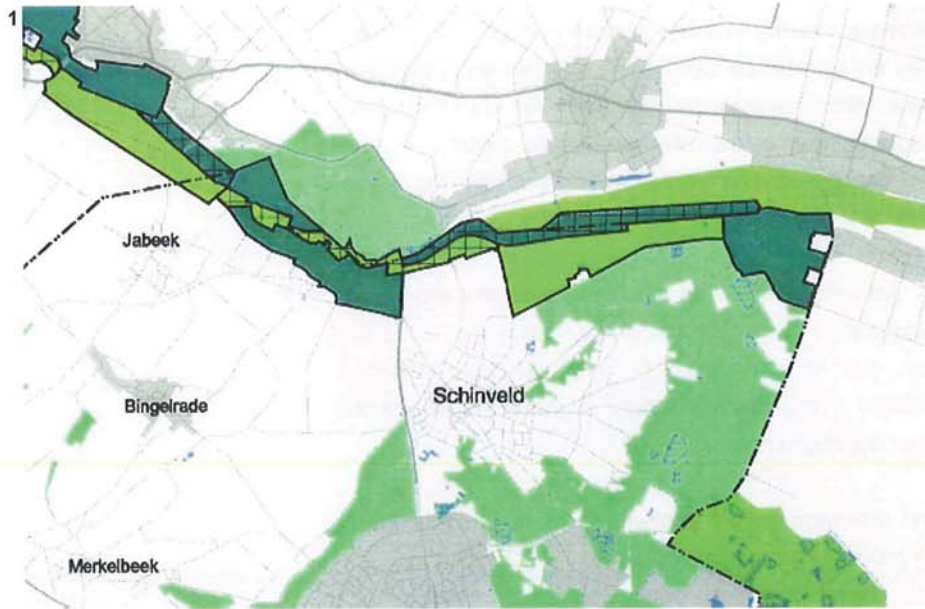
Het programma van aanleg van mensgerichte natuur bij grote steden wordt voortgezet. De aantrekkelijkheid van buitengebieden voor recreatief medegebruik wordt verder vergroot. De aanleg van mensgerichte natuur maar evenzeer de ontwikkeling van de ecologische hoofdstructuur dragen bij aan het vergroten van de toeristisch-recreatieve aantrekkelijkheid en mogelijkheden voor een natuurgerichte neventak op de agrarische bedrijven.

Speerpunten aangaande water zijn de erosieproblematiek, waarbij vooral ingezet wordt op de uitvoering van brongerichte structurele maatregelen, de natuurlijke herinrichting van beeklopen in samenhang met de aanleg van waterbergingsgebieden.

- Actieprogramma ruimtelijk instrumentarium.

Door de ontwikkeling en toepassing van nieuwe instrumenten wordt een bijdrage geleverd aan het verder vorm geven van de ontwikkelingsplanologie.

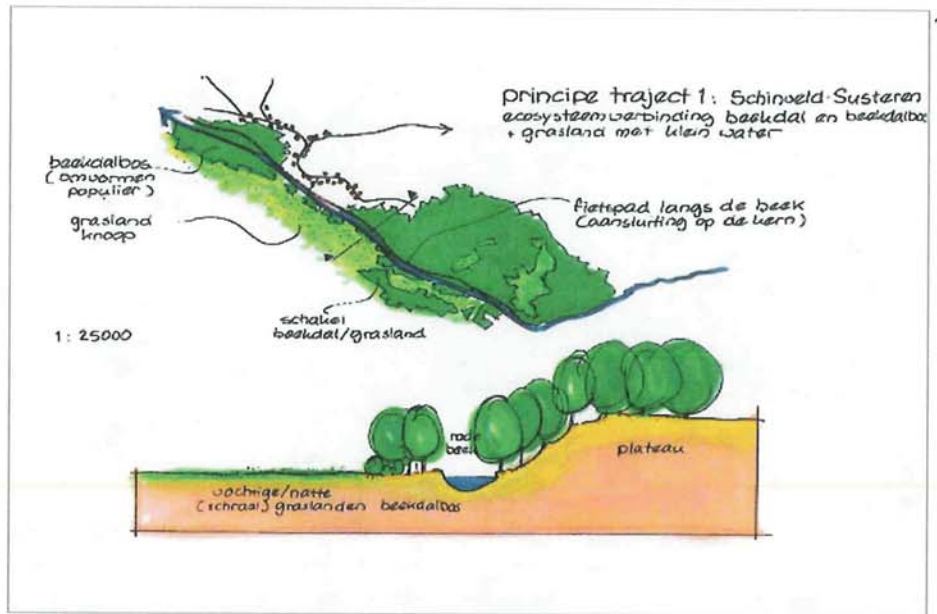
Naar een robuuste grensoverschrijdende ecologische structuur op de oostoever van de Maas.

Ondanks de toename van nieuwe natuur door realisatie van de EHS is een extra investering nodig om de ruimtelijke samenhang van de EHS te verbeteren en de biodiversiteit te behouden en herstellen. Daartoe zijn de robuuste verbindingen geïntroduceerd, die ruimtelijke samenhang moeten creëren en uitwisseling van soorten mogelijk moeten maken tussen de grote natuurgebieden.

1 begrenzing
robuuste verbinding

Eén van de robuuste verbindingen is de verbinding op de oostoever van de Maas, die globaal loopt van de Schinveldse bossen naar het Reichswald bij Nijmegen. Voor het tracé Schinveld-Susteren is voorzien in de realisatie van de ecosysteemverbindingen beek en beekdalbos respectievelijk grasland met klein water. Beide type verbindingen kunnen gerealiseerd worden via natuurontwikkeling in de dalen van de Rodebach en Roode Beek. Binnen de robuuste verbinding is ruimte voor een 200 m brede schakel (combinatie van grasland, beekdal en beekdalbos) waarmee een robuuste invulling gegeven kan worden aan het beekdal en de overgang naar de hoger gelegen gronden.

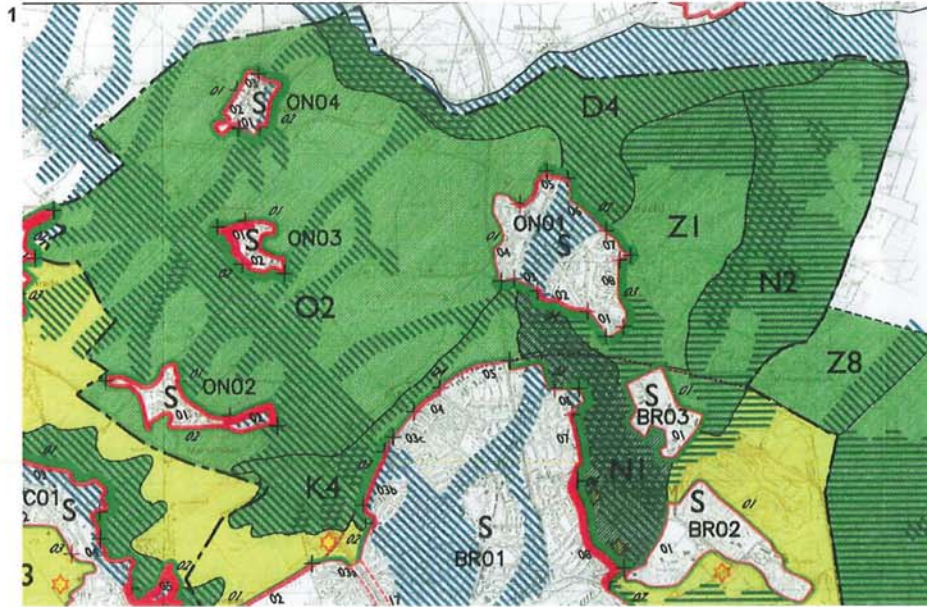
Een eerste aanknopingspunt voor de robuuste verbinding vormt het natuurcomplex Schinveldse bossen, Brunsummerheide en Teverenerheid, dat slechts ten dele in verbinding staat met de Roode Beek. Het Natuurpark Rodebach/Roode Beek voorziet reeds in versterking van deze verbinding. De Jabeekse bossen met aangrenzend de Gangelter heide vormt het volgende aanknopingspunt voor de ontwikkeling van beekdalbossen in aansluiting op de droge bossen van het hoger gelegen terras.

Identiteit van Parkstad Limburg.

In opdracht van de Provincie Limburg en de Regio Parkstad Limburg zijn de omvang, kwaliteit, waarde en potentie van de randen en de groene voegen, die zo typerend zijn voor Parkstad Limburg, in beeld gebracht. In het rapport Identiteit van Parkstad Limburg (TAB, 2004) zijn daartoe de gebieden (het geheel van groene voegen en het landelijk gebied), de rode en groene randen (de ervaring van de stadsrand vanuit de stad en het omringende gebied) en mogelijk actuele ruimtelijke ontwikkelingen nader onderzocht.

1 principe
robuuste verbinding

Aan de hand van aspecten als landschap, natuur en cultuurhistorie, is een indeling in gebieden opgesteld, met een eigen karakter en een unieke interne samenhang. Deze gebieden afzonderlijk, maar juist ook de onderlinge samenhang zijn bepalend voor de identiteit van Parkstad Limburg.

Binnen de gemeente Onderbanken is onderscheid gemaakt in 4 deelgebieden met een eigen identiteit:

- N2, natuur, Schinveldse bossen, met als kernkwaliteit 'natuurbos' en als ontwikkelingspotenties 'behoud' en 'natuureducatieve recreatie';
- D4, dal, Roode beek beneden, met als kernkwaliteit 'dalsysteem' en als ontwikkelingspotenties 'verbetering' en 'recreatie en natuurontwikkeling';
- Z1, zandplateau, Boschveld, met als kernkwaliteit 'van veld naar bosrand' en als ontwikkelingspotenties 'verbetering' en 'dag- en verblijfrecreatie, natuurgerichte landbouw';
- O2, open, Bingelrade, met als kernkwaliteit 'breuk' en als ontwikkelingspotenties 'behoud, verbetering (breuk)' en 'landbouw richtinggevend'.

- 1 kaart Signalering
Identiteit Parkstad
Limburg
- 2 legenda

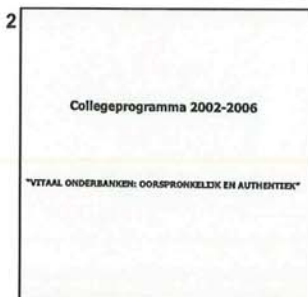

Ook ten aanzien van de stadsranden is gezocht naar typerende, bijzondere aspecten. Deze kunnen zowel functioneel, visueel ruimtelijk, als cultuurhistorisch van aard zijn. De randen van de kernen binnen de gemeente Onderbanken betreffen voor een belangrijk deel oude randen (voor 1810) met oude bebouwing (met name Jabeek, Bingelrade en Merkelbeek). Daarnaast is op enkele plaatsen bestaande bebouwing buiten het stedelijk gebied aanwezig en bestaan enkele randen uit straten die belangrijk zijn voor het beleven van de parkstad.

Aan de diverse identiteiten en stadsranden zijn aan de hand van de criteria zeldzaamheid, herkenbaarheid en samenhang waarderingen toegekend, die zijn samengebracht op een kaart 'signalering'. Aan de hand van deze signalering kan beoordeeld worden of toekomstige ontwikkelingen aansluiten bij de huidige identiteit.

Aan de onderscheiden gebieden binnen de gemeente Onderbanken is steeds een middelhoge tot hoge waardering toegekend. De stadsranden van de kernen Jabeek, Bingelrade en Merkelbeek zijn vanuit zowel de kern als het landschap voornamelijk waardevol of van belang. Daarbij is sprake van een afnemende waarde, naar mate de kernen meer grenzen aan open plateaus/grootschalige landbouwgebieden. De stadsrand van de kern Schinveld is vanuit de kern gezien grotendeels zonder belang, echter vanuit het landschap is deze op de westzijde na, zeer waardevol.

Ambities al vastgelegd in collegeprogramma.

Ideeën voor het buitengebied komen niet zomaar uit de lucht vallen. De gemeente Onderbanken heeft al geruime tijd (mee)gewerkt aan visies daarover, die zijn neergelegd in plannen als het Grensoverschrijdend Basisplan (GöB) en het Natuur- en recreatieontwikkelingsplan Gangelt-Onderbanken (NROP). In het Collegeprogramma 2002-2006 "Vitaal Onderbanken: oorspronkelijk en authentiek" is een en ander verder uitgewerkt. In het collegeprogramma is sprake van een aantal items, die als speerpunten moeten worden gezien.

- De bodem, nog steeds de basis van alles. Oorspronkelijke eigenschappen van de bodem zijn van oudsher de basis voor de ingebruikname van het buitengebied geweest. Geomorfologie, bodemsamenstelling en waterhuishouding zijn de bepalende factoren geweest voor min of meer spontaan optredende nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied. Het verdient aanbeveling deze opnieuw als grondleggers van het huidige landschap nadrukkelijk zichtbaar te maken. De hieruit af te leiden logica der zaken vormt ook nu nog een belangrijk toetsingscriterium bij het toelaten van zaken in het kader van de plattelandsvernieuwing. Gebruikmaken van deze logica biedt de meeste kans op succes.

- 1 impressie buitengebied
- 2 Collegeprogramma
- 3 geomorfologische kaart

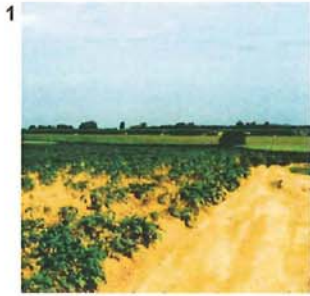
Geomorfologie, bodemsamenstelling, waterhuishouding en kadastrale situatie (verkaveling) liggen ook ten grondslag aan het meest duurzame gebruik. Dit komt niet overal overeen met het huidige (vaak intensieve) gebruik, daarom is in een aantal gevallen verandering van de bestemming gewenst. Deze verzekert als eerste de bescherming van de echte buitengebiedwaarden, slechts in zeer uitzonderlijke gevallen leidt dit tot beperking van het agrarisch gebruik. In die gevallen wordt het aangaan van een beheersovereenkomst voorgestaan of wordt verwerving door bijvoorbeeld een natuurbeschermingsorganisatie nagestreefd.

Een en ander gaat vaak gepaard met het terugbrengen van natuurlijke watersystemen. Daarmee kan, in combinatie met de bodemgesteldheid, het beste resultaat worden bereikt als het gaat over duurzame ontwikkelingen. Door een minimum aan ingrepen in de oorspronkelijke bodemgesteldheid en waterhuishouding kan hierdoor een maximum aan resultaat behaald worden. Het buitengebied van de gemeente Onderbanken kan en moet hierin zo snel mogelijk een voorbeeld van de ambities opleveren.

- Natuur in ecologisch netwerk, een sterke structuur. Bij het streven naar meer natuurlijke situaties moet meer aan de natuur zelf overgelaten worden. Dit kan worden gestimuleerd door terughoudendheid met beheer (beperkt aantal ingrepen), vernatting van gronden, vermindering van de toegankelijkheid en verkleining van het aandeel aan de agrarische productie toe te rekenen gronden, door verwerving van niet rendabele percelen.

Ook voor het overige wordt bij de verdere versterking van de natuur gewerkt met strategische plaatskeuzes. Het doel daarbij is zo weinig mogelijk geïsoleerde natuurgebieden te laten ontstaan, maar juist te zorgen voor het ontstaan van onderlinge verbindingen. Zo wordt een ecologisch netwerk gecreëerd, waarbij het geheel meer is dan de som der delen.

1 uitsnede historische
kadastrale kaart

- Erosie, een vorm van hedendaagse schade. Bij de bestrijding van erosie wordt gewerkt vanuit teeltechnische en natuurtechnische overwegingen. De op beide gebieden van oudsher bestaande kennis wordt opnieuw in praktijk gebracht om het voortbrengend vermogen van de hellende landbouwgronden te behouden. Cultuurtechnische maatregelen, zoals buffers, worden uitsluitend aangelegd, daar waar alle andere maatregelen onvoldoende effect geven. De natuur in zijn algemeenheid is daarmee gediend.

- Authentiek cultuurlandschap, een gewaardeerd aanzicht. Het cultuurlandschap moet teruggebracht worden, daar waar het verdwenen is, en het nog aanwezige cultureel erfgoed moet worden beschermd. Oude topografische en kadastrale kaarten zullen als inspiratiebron gebruikt worden voor herinrichting in situaties, waarin het authentieke cultuurlandschap teruggebracht moet worden, en bescherming, waar dit nog aanwezig is. De cultuurhistorische waardenkaart en de archeologische (verwachtings)waarden zoals door de Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) aangegeven, vormen aanvullende informatie, waarop beschermingsvoorstellen worden gebaseerd.

Bij te handhaven bebouwing in het buitengebied is het herstel van cultuurhistorie voorop te stellen. Hoe iets eruit moet zien is nog steeds een omstrede onderwerp, bekend van welstandsvraagstukken. Om deze ambitie uit het collegeprogramma helder en begrijpelijk in te vullen worden per geval een bebouwingsplan (streefbeeld) en (erf)beplantingsplan opgesteld.

Aansprekende situaties uit het verleden dienen als voorbeeld voor dergelijke plannen voor gebouwen en bijbehorende terreinen in het buitengebied. De benaderingswijze van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, die uitgaat van situering, massavorming, gevelopbouw, materiaal, kleur en afrastering resulteert in voor het gemeentebestuur goed hanteerbare beoordelingscriteria. Als kader voor de beplantingsplannen, bestaat de behoefte aan een landschapbeleidsplan.

- Duurzame landbouw, wenkend perspectief.
In het buitengebied van Onderbanken zal het accent worden gelegd bij duurzame landbouw. Duurzaam in de zin van "met zorg voor de kwaliteit van milieu, natuur en landschap" en duurzaam in de zin van "op langere termijn toekomstperspectief biedend". Aangaande dit laatste zijn een meer consumentgerichte benadering en een verdere verbreding van de activiteiten bij de agrarische bedrijven noodzakelijk, ten einde als bedrijf flexibeler op wisselende marktsituaties in te kunnen spelen. Vooral de visie van de agrariërs is hierbij van belang.

- Plattelandsvernieuwing:
streven naar ketenbenadering.
Bij het zoeken naar vervangende werkgelegenheid in het buitengebied verdienen activiteiten, passend binnen het principe van "zo veel mogelijk resultaat met zo weinig mogelijk ingrepen", de voorkeur. Daarbij komt een vorm van ketenbenadering/ketenverkorting in beeld, waarbij een zo direct mogelijke relatie gelegd kan worden tussen producent en consument met een minimum aan transport/logistiek. De gehele productie, inclusief bewerking/waardetoevoeging en vermarkting (consumptief gebruik), vindt bij voorkeur plaats binnen

1 uitsnede historische kadastrale kaart

de gemeente Onderbanken, gebruikmakend van de ter plaatse aanwezige energie, grondstoffen, bewerkings- en distributiemogelijkheden. De begrippen "oorspronkelijk" en "authentiek" zijn een inspirerende verwijzing naar het terugkeren naar de ter plaatse aanwezige mogelijkheden.

- Maatschappelijke context is leefbaarheid.

Het is niet per definitie gezegd dat voornoemde veranderingen bij plattelandsvernieuwing niet in een maatschappelijke context geplaatst kunnen worden. De veranderingen op het platteland moeten immers niet leiden tot een maatschappelijke verarming. Een zich vaak spontaan voordoende ontwikkeling van de bevolkingssamenstelling met ook migratie van buitenaf, bevat, wanneer de uitnodiging tot integratie niet uit het oog wordt verloren, meer kansen dan bedreigingen.

Het maatschappelijk belang van de omgeving, in ons geval een oorspronkelijk en authentiek buitengebied, is niet alleen gelegen in de betekenis als vestigingsfactor, maar veel meer nog als bindingsfactor voor degenen die in de gemeente Onderbanken willen blijven. Hun deelname aan het maatschappelijk verkeer en hun betekenis voor de lokale economie zijn factoren, die door het gemeentebestuur allerminst worden onderschat. De beoogde dynamiek van het buitengebied en de nieuwe functies daarin moeten een belangrijke afstemming krijgen op de eigen Onderbankse omstandigheden.

Steeds belangrijker voor de samenleving zijn daarbij het aantal ouderen (met hun comfort- en zorgbehoeften) en de toenemende vrije tijd en mobiliteit van een ieder. De ambitie om deze in het buitengebied als relevante trends mee te nemen bij hergebruik van bebouwing en/of een andere inrichting is niet ter discussie in een moderne samenleving.

▪ Omgaan met ontstane rechten, vanzelfsprekend.
En hoe zit het dan met de gegroeide situatie van de laatste jaren? Bestaande rechten van gebiedsvreemde grondgebruikers (niet aan het buitengebied gebonden gebruik) worden gerespecteerd. Maar in een aantal gevallen is sprake van het overgangsrecht, dan wel van de afwezigheid van benodigde vergunningen.

De gemeente wil met het van kracht worden van het nieuwe plan duidelijkheid scheppen over de rechtssituaties. Daarvoor moet een aantal in het verleden ontstane, maar ongewenste situaties (bouwen zonder vergunning, gebruik in strijd met het bestemmingsplan) worden rechtgezet, voor zover ze niet stroken met de nieuwe beleidsvisie.

Voor zover niet direct tot rechtzetting wordt overgegaan, gaat de gemeente Onderbanken uit van het overgangsrecht, waarbij legalisatie van ongewenste zaken niet in beeld komt (behoudens wanneer zoals eerder gezegd de gemeente daartoe door Rijk en/of provincie nieuwe beleidsruimte wordt gegund).

Een uitzondering hierop vormt de "nieuw voor oud" regeling, die de gemeente wil toepassen op de diverse illegale bouwwerken in enkele rommelzones direct om de kernen. Deze regeling houdt in dat in gevallen waarin niet (meer) handhavend kan worden opgetreden (opgericht voor 2 mei 1995), de bouwwerken onder strikte voorwaarden de mogelijkheden krijgen om nieuwbouw te plegen, mits daarbij een kwaliteitsslag plaatsvindt. Deze houdt in dat bij vernieuwing nog slechts een beperkt aantal bebouwingstypen mogelijk is, het oppervlak aan bebouwing wordt verkleind en de landschappelijke inpassing wordt verbeterd.

Natuur en Recreatie Ontwikkelingsplan Gangelt-Onderbanken (NROP).

De gemeenten Gangelt en Onderbanken willen grensoverschrijdend samenwerken met betrekking tot het versterken van natuur en landschap en ten aanzien van toeristische en recreatieve ontwikkelingen. Hiermee willen beide gemeenten een bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling en profilering van de regio en een vestigingsmilieu creëren dat voor zowel bewoners als bezoekers en bedrijven aantrekkelijk is.

In het NROP is de volgende visie/doelstelling opgenomen: integrale grensoverschrijdende ontwikkeling van het grondgebied van de gemeenten Onderbanken en Gangelt, met als uitgangspunt de balans tussen natuur en toerisme en als randvoorwaarden kleinschaligheid maar geen exclusiviteit, kwaliteit en aansluiting bij het huidige toeristisch-recreatieve aanbod en karakter.

Voor de natuurgebieden ligt het zwaartepunt bij de ontwikkeling van natuur. Toeristische ontwikkeling zal beperkt blijven tot bijvoorbeeld wandel- en fietsroutes, het saneren van niet passende functies en het visueel aantrekkelijk maken van het gebied. Voor het overige buitengebied kunnen toerisme en landschap meer samen ontwikkeld worden. Het streekeigen karakter van het landschap wordt weer teruggebracht, de landbouw wordt verduurzaamd, oude boerderijen en hoeven worden hergebruikt voor toeristisch gebruik en het opzetten en uitbreiden van ateliers.

Het NROP is vertaald in een projectenboek. Daarin zijn de volgende, voor het buitengebied van belang zijnde projecten geprioriteerd:

1

- het natuurontwikkelingsplan Leiffenderven-Gangel-terbruch;
- het opstellen van richtlijnen voor bebouwing en beplanting in het buitengebied;
- het inventariseren van het cultuurhistorisch erfgoed, het communiceren daarvan en het zo nodig opstellen van een rehabilitatieplan;
- het realiseren van toegepaste kunst in het buitengebied en daaraan koppelen van een buurtroute;
- het opstellen van een wandel-, fiets- en ruiterspadenplan;
- het opstellen van een plan voor het versterken van kleinschalige verblijfsrecreatieve functies.

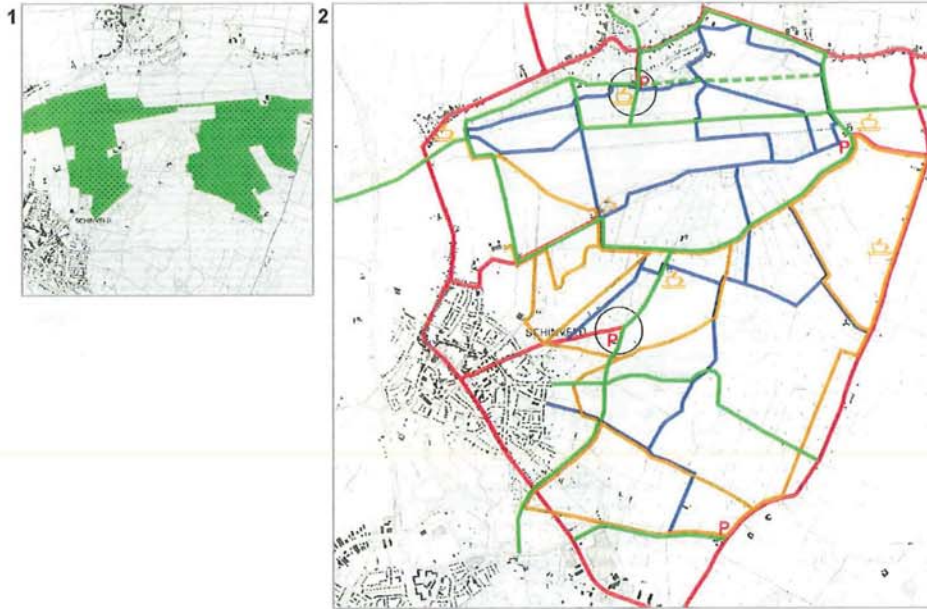
2

- 1 vogelvluchtschets
Natuurpark
Rodebach/Roode Beek
- 2 beekherstel en vernatting
in het Natuurpark

Natuurpark Rodebach/Roode Beek.

Als uitwerking van het NROP is een ontwikkelingsvisie voor grensoverschrijdende natuur en recreatie in de gemeenten Gangelt en Onderbanken opgesteld. Daarin is opgenomen een overzicht van de projecten die nodig zijn voor de realisatie van het grensoverschrijdende natuurpark Rodebach/Roode Beek.

- 1 begrazing eerste fase
- 2 recreatieve ontsluiting

Ten behoeve van de natuurontwikkeling wordt gestreefd naar een alternatieve wijze van vegetatiebeheer, door integrale begrazing van Leiffelderven, Gangelterbruch en Schinvelderbos, alsmede van de Jabeekse bossen. Daarnaast wordt gestreefd naar moerasvorming en het nemen van antiverdrogingsmaatregelen (afsluiten waterwerken). Van belang daarbij zijn de verplaatsing van de visvijver (nu nog midden in het natuurgebied gelegen en per auto bereikbaar) en de consequenties van de vernatting voor het zweefvliegterrein. Tot slot is ook herinrichting van delen van de beeklopen van de Ruscherbeek, de Roode Beek en de Rodebach aan de orde.

De recreatieve ontsluiting voorziet in aanpassing van de padenstructuur voor wandelaars, fietsers en skaters, de aanleg en verbetering van ruit- en menroutes, eventueel de aanleg van een rolstoelroute en het afsluiten van doorgaande wegen. Een en ander zal in een masterplan voor de recreatieve infrastructuur worden vastgelegd. Van belang zijn verder het vastleggen van een duidelijke begrenzing van het gebied, alsmede de diverse ingangen tot het gebied en de daarbij te realiseren voorzieningen (parkeerplaatsen, informatieborden).

Gemeentelijk Milieubeleidsplan.

Centraal in het gemeentelijk milieubeleid staat de zorg voor een schone en veilige omgeving, waarin mensen zich thuis voelen en waarin ze op een prettige manier kunnen wonen, werken en recreëren, zonder dat dit in de toekomst en voor de rest van de wereld schade mag veroorzaken.

Aangaande de bedrijvigheid is de gemeente voorstander van de realisering van een bedrijventerrein, waarop zich bedrijven kunnen vestigen, die thans binnen de kernen van Onderbanken zijn gelegen, maar die daar vanwege de milieubelasting niet thuishoren. In dit kader wordt gestreefd naar de aanleg van een bedrijventerrein, grenzend aan het bedrijventerrein Rode Beek te Brunssum. Deze uitbreiding is echter gelegen binnen de corridor voor de buitenring om Parkstad Limburg, realisering is derhalve afhankelijk van de uiteindelijke uitvoering daarvan.

Verder wordt de ombouw van bedrijven met een hoge milieubelasting naar bedrijven met een lagere milieubelasting nagestreefd, zoals bijvoorbeeld de ombouw van agrarische bedrijven naar kleinschalige bedrijven in toeristisch-recreatieve sfeer of de sfeer van maatschappelijke of zakelijke dienstverlening. Met name het bestemmingsplan Buitengebied moet daartoe de mogelijkheden bieden.

Qua externe veiligheid worden de risico's binnen Onderbanken als beperkt zijnde ingeschat. Inrichtingen met een verhoogd extern veiligheidsrisico beperken zich tot LPG-tankstations, welke op een relatief veilige afstand tot de bebouwde omgeving zijn gelegen. Een grote risicofactor vormt wel de buiten de gemeente gelegen AWACS-vliegbasis te Teveren. De gemeente streeft naar het reduceren van de risico's verbonden aan de activiteiten op de AWACS-vliegbasis (vliegbevingen) tot een maatschappelijk verantwoord niveau.

In regionaal verband is het project Actief Bodembeheer Parkstad Limburg opgestart. Doel van Actief Bo-

dembeheer is het op milieuhygiënisch verantwoorde manier omgaan met de bestaande bodemverontreiniging op een zodanige wijze, dat maatschappelijke stagnatie wordt tegengegaan. Het project heeft geresulteerd in het vaststellen van een gemeentelijk bodembeheersplan met bodemkwaliteitskaart. Door middel van genoemd(e) plan en kaart wordt binnen Actief Bodembeheer Parkstad Limburg een compleet afwegingskader geboden voor het omgaan met verontreinigde grond bij de beoordeling van bestemmingsplanwijzigingen, bodemsaneringen en grondverzet.

In het kader van het wegverkeerslawaaai is in 1997 een geluidsniveaukaart voor Onderbanken vastgesteld. Aan de hand daarvan kan vastgesteld worden in welke situaties de geluidsbelasting vanwege het wegverkeerslawaaai de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) overschrijdt, waardoor maatregelen moeten worden onderzocht om de geluidsbelasting terug te brengen tot 50 dB(A) of een hogere grenswaarde moet worden aangevraagd bij GS.

Op grond van de Wet geluidhinder is een geluidzone vastgesteld voor het vliegen van de AWACS-vliegtuigen. De grens van de zone is de 35 KE-contour. Bij deze contour ondervinden 35% van de mensen hinder, waarvan 25% ernstige hinder.

In 1997 heeft de gemeente Onderbanken ingestemd met het Convenant Duurzaam Bouwen Parkstad Limburg. De tengevolge daarvan te nemen dubo-maatregelen zijn vastgelegd in diverse nationale pakketten, waaronder het Nationale Pakket Duurzame Stedenbouw. Bij de herziening van bestemmingsplannen wordt laatstgenoemde pakket gevolgd.

Aangaande verkeer en vervoer wordt gestreefd naar het terugdringen van het autogebruik. De afsluiting van wegen in de Schinveldse bossen en de beperking van gemotoriseerd verkeer op andere wegen in het buitengebied dragen bij aan de bescherming van deze kwetsbare natuurgebieden.

Nota toeristisch-economische visie Onderbanken.

In de Nota is, op basis van een analyse van de sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen, een visie neergelegd op de gewenste ontwikkelingen op toeristisch-economisch vlak. Uitgangspunt is dat de gemeente Onderbanken zich moet profileren als een kleine gemeente met karakter, durf en initiatief, zowel op ruimtelijk als economisch gebied.

Specifiek met betrekking tot het buitengebied richt de visie zich op:

- het duidelijk maken van de morfologie en daarmee het ontstaan van de gemeente:
  - laagliggende, natte moerasgebieden met een bovenregionale unieke natuur;
  - hoger gelegen, droge heide- en bosgronden transformeren naar gebiedseigen bossen;
  - steilranden met bossen in een lineaire structuur;
  - nederzettingen gelegen aan cultuurhistorisch zichtbare elementen als kruispunten en waterlopen.
- het realiseren van bebouwing en beplanting, die voldoet aan streekeigen kwaliteitseisen;
- het herkenbaar en navolgbaar maken van het tracé van de Roode Beek;
- het benutten van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en andere bouwwerken ter versterking van het imago en als markering van recreatieve routes;
- het bieden van mogelijkheden aan vooral monumentale en karakteristieke panden ten behoeve van de vestiging van:
  - cafés en restaurants met terrassen;
  - bed and breakfast-voorzieningen en kleine hotelaccommodatie;
  - kunstenaarsateliers;
  - creatieve en ambachtelijke beroepen;
  - detailhandel in streekeigen agrarische producten;
- het mogelijk maken van nieuwbouw voor niet agrarische maar wel passende functies.

Voorname visie is verder uitgewerkt in concrete projecten en acties. Deze hebben onder meer betrekking op:

- het opstellen van een stimuleringsplan voor de agrarische sector;
- het opstellen van een actieplan Bed and Breakfast;
- het vestigen van ateliers in vrijkomende gebouwen;
- het opstellen van een plan voor locaties waarop ondernemers kunnen investeren in restaurants, kleine hotels e.d.;
- het creëren van een verbindingssas tussen het zweefvliegveld en de Schinvelder hoeve langs het te realiseren nieuwe tracé van de Roode Beek en het concentreren van horecaverbindingen langs deze verbindingssas.

Notitie prostitutiebeleid Gemeente Onderbanken.

In de notitie is het door de gemeente gevoerde "nul"-beleid tot het vestigen van bordelen en andere seksinrichtingen vastgelegd. Dit prostitutiebeleid is d.d. 30 augustus 2000 door burgemeester en wethouders vastgesteld en d.d. 28 september 2000 door de raad onderschreven.

De gemeente Onderbanken zet binnen het regionale kader in op een lokaal nulbeleid ten aanzien van de vestiging van seksinrichtingen. Dit betekent dat dergelijke inrichtingen worden geweerd. Motieven van historisch- en regionaal perspectief alsmede de aard van de gemeente hebben geresulteerd in dit nulbeleid, waarbij de bescherming van het woon- en leefklimaat en handhaving van de openbare orde en veiligheid van doorslaggevende betekenis zijn. Concreet wordt aangenomen dat de exploitatie van seksinrichtingen ernstige hinder en overlast voor de straat en buurt oplevert:

- geluidshinder veroorzaakt door bezoekersverkeer, voornamelijk bij het aankomen en verlaten van de seksinrichting op late tijdstippen;
- overlast van het parkeren van de voertuigen van bezoekers;
- algemene gevoelens van onveiligheid;

- storende reclames;
- het ongewild geconfronteerd worden met erotisch-pornografische afbeeldingen en waren, met name voor wat betreft kinderen.

In bestemmingsplannen zal de vestiging van seksinrichtingen (waaronder begrepen raamprostitutie, seksbioscopen e.d. en sekswinkels) worden uitgesloten. Gebruik van een pand ten behoeve van een seksinrichting zal als met de bestemming strijdig gebruik worden aangemerkt. Gelet op de feitelijke onmogelijkheden daartoe, wordt in de bestemmingsplannen geen nadere regeling opgenomen ten aanzien van escortbedrijven.

Om op basis van het bestemmingsplan tegen straatprostitutie op te kunnen treden, zal voor die bestemmingen die het openbaar gebied regelen (verkeersdoeleinden, openbaar groen e.d.) expliciet worden bepaald dat straatprostitutie als een vorm van verboden gebruik wordt aangemerkt.

Zonering luchthaven Geilenkirchen.

Op 20 januari 2005 heeft de Minister van VROM met toepassing van het Nimby-instrumentarium verzocht om vrijstelling te verlenen van het bestemmingsplan teneinde te bewerkstelligen dat bomen worden afgezaagd op een hoogte van 1 m boven de grond in een strook van 6 ha en een beperkt aantal bomen in nog eens 14 ha. Op 1 juli 2005 heeft de gemeente Onderbanken vrijstelling verleend van het aanlegvergunningseisvereiste voor de kap van 8 bomen, een en ander conform het rapport van NACO.

- 1 luchtverkeersleidingsbaken
- 2 vliegbasis Geilenkirchen

Op 3 augustus 2005 heeft de Minister van VROM op grond van artikel 40 lid 9 WRO zelf vrijstelling verleend. Tegen de Nimby-aanwijzing heeft de gemeente Onderbanken bij de Minister van VROM bezwaarschriften ingediend. Er is thans nog geen uitspraak in de bodemprocedure. Zodra in de bodemprocedure uitspraak is gedaan wordt duidelijk wat de ruimtelijke consequenties van de Nimby-aanwijzing zijn.

Luchtverkeersleidingsbaken Jabeek.

In het buitengebied tussen Schinveld en Jabeek ligt aan het Tommerwegske het luchtverkeersleidingsbaken Jabeek. Conform opgave van de Luchtverkeersleiding Schiphol is er geen wettelijk vastgelegde zoning rond het baken. Echter doordat het baken van groot belang is voor de luchtverkeersgeleiding en daarmee voor de mainportfunctie van Schiphol, wordt in de praktijk wel een zoning gehanteerd.

Deze houdt in dat voor het oprichten van verstorende (hogere) objecten, die een vlak vanuit het baken met een hoek van $0,9^\circ$ ten opzichte van de horizontaal te boven gaan, toestemming van de Luchtverkeersleiding Schiphol noodzakelijk is. Gelet op het reeds grote aantal bestaande verstorende objecten (o.a. windmolens op Duits grondgebied) is de kans dat nog toestemming verleend wordt zeer klein. Een en ander zal op korte termijn van een wettelijke basis voorzien worden.

Luchtverkeerslawaai.

De aanwezigheid van de luchthaven Geilenkirchen brengt luchtverkeerslawaai met zich mee. Bij Koninklijk Besluit is rond de luchthaven een geluidszone-

1 geluidszonering
luchthaven Geilenkirchen

ring (KE-zonering) vastgesteld. Binnen deze zonering zijn geluidsgevoelige functies in principe niet toegestaan. De KE-zonering is conform het Koninklijk Besluit in het plan opgenomen en op de plankaart weergegeven.

Wegverkeerslawaaï.

Op grond van de Wet geluidhinder mag binnen de 50 dB(A)-contour van een weg geen geluidsgevoelige bestemming gerealiseerd worden. In het buitengebied van de gemeente Onderbanken is dit mogelijk aan de orde bij de volgende situaties:

- de realisering van een (tweede) bedrijfswoning;
- de realisering van burgerwoningen ter plaatse van een voormalig agrarisch bedrijf.

Een akoestisch onderzoek is noodzakelijk teneinde vast te stellen in welke gevallen kan worden voldaan aan de grenswaarde van 50 dB(A) en in welke gevallen een ontheffing voor een hogere grenswaarde noodzakelijk is. De gemeente Onderbanken beschikt over een geluidsniveaukaart (1997), aan de hand waarvan kan worden vastgesteld in welke situaties de geluidsbelasting vanwege het wegverkeerslawaaï de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) overschrijdt. Het thans uitvoeren van een akoestisch onderzoek is daardoor niet noodzakelijk.

Aan de voorwaarden, waaronder een bedrijfswoning of burgerwoningen ter plaatse van een voormalig agrarisch bedrijf mogen worden opgericht, is steeds de bepaling toegevoegd, dat uit de geluidsniveaukaart moet blijken dat een en ander qua geluidsbelasting mogelijk is.

Bodem.

Voor het toekennen van nieuwe bestemmingen en voor bestemmingen die nog niet zijn verwezenlijkt moet inzicht worden gegeven in de bodemkwaliteit. Aangetoond moet worden dat de locatie in milieuhygiënisch opzicht geschikt is voor de beoogde bestemming.

Voor het gemeentelijk grondgebied is een bodembeheersplan met bodemkwaliteitskaart vastgesteld, dat een compleet afwegingskader biedt bij de beoordeling van bestemmingsplanwijzigingen. Uit het bodembeheersplan blijken geen dusdanige verontreinigingen, dat van het opnemen van de beoogde nieuwe bestemmingen dan wel het handhaven van nog niet verwezenlijkte bestemmingen moet worden afgezien. Aan bestemmingswijzigingen, die op basis van onderhavig bestemmingsplan kunnen worden gerealiseerd, wordt de voorwaarde toegevoegd, dat op basis van bodemonderzoek vooraf de toelaatbaarheid moet blijken.

In het buitengebied zijn 3 voormalige stortplaatsen gelegen, nabij de Hulterweg in Bingelrade, de Krekelberg in Schinveld en de Veestraat in Jabeek. De aanwezige verontreinigingen zijn onderzocht. In opdracht van de provincie Limburg zijn voor alle 3 de voormalige stortplaatsen monitoringsplannen opgesteld, die verdere verspreiding van of contact met de verontreinigingen moeten voorkomen. Verder onderzoek kan thans achterwege blijven, de functie van de gronden ter plaatse van de voormalige stortplaatsen blijft ongewijzigd.

Externe veiligheid.

Ruimtelijke consequenties als gevolg van risico of gevaar zijn in het buitengebied nauwelijks aanwezig. Rond het benzinstation aan de Provincialeweg 1 is een zonering aanwezig in verband met de aanwezigheid van een LPG-tankstation. De minimum afstanden waaraan dit tankstation moet voldoen staan in het Besluit externe veiligheid, zoals van kracht per 1 januari 2004. Op basis van dit besluit moet voldaan worden aan de grenswaarden voor het plaatsgebonden risico van 10^{-5} (2007) en 10^{-6} (2010). De grenswaarden zijn vertaald in afstanden, waarbinnen zich geen kwetsbare objecten (woonhuizen, scholen, bejaarden-, verzorgings- en ziekenhuizen) mogen bevinden. Deze afstanden bedragen 25 m respectievelijk 80 m vanaf het vulpunt. Binnen beide afstanden bevinden zich rond het benzinstation geen kwetsbare objecten.

1

Stiltegebieden.

Bij stiltegebieden gaat het om gebieden die rustig zijn en moeten blijven. Het niveau van door menselijke activiteiten veroorzaakt geluid is hier lager dan 40 dB(A). Gebiedseigen activiteiten (zoals tractoren in landbouwgebieden) en luchtvaartlawaai worden daarbij niet meegerekend. De ruimtelijke regelgeving bestaat uit het weren van niet-agrarische bebouwing en infrastructuur, het weren of reduceren van de geluidsbelasting van intensieve recreatie en het beperken van het gebruik van wegen door gemotoriseerd verkeer.

Waterwingebieden.

In de waterwingebieden wordt voor de drinkwatervoorziening grondwater gewonnen. Aantasting van de milieukwaliteit ten gunste van economische functies, bedrijfsactiviteiten met een hoog risico voor de drinkwaterwinning, nieuwe woon- en bedrijfsbebouwing (inclusief uitbreiding) en nieuwe (spoor- en water-) wegen zijn niet toegestaan. Het waterwingebied is geregeld in de Provinciale milieuverordening (PMV).

Grondwaterbeschermingsgebieden.

De grondwaterbeschermingsgebieden moeten garanderen dat het grondwater een zodanige kwaliteit behoudt (of krijgt) dat het geschikt is voor de drinkwatervoorziening. De grondwaterbeschermingsgebieden zijn van een zodanige omvang dat de waterwinputten minimaal 25 jaar zijn beschermd tegen een mogelijke verontreiniging. Het grondwaterbeschermingsgebied is eveneens in de PMV geregeld. Hierin zijn specifieke regels opgenomen voor de (nieuw)vestiging of uitbreiding van diverse soorten inrichtingen of constructies en voor het (verbod op het) gebruik of vervoer van diverse (schadelijke) stoffen.

1 grondwater-
beschermingsgebied

Erosie.

In het convenant Versterking aanpak bodemerosie en wateroverlast 2000, alsmede de uit deze convenant voortvloeiende Verordening HPA Erosiebestrijding Landbouwgronden 2000 en de Keur van het Waterschap Roer en Overmaas is beleid geformuleerd om erosie en wateroverlast terug te dringen. De maatregelen hebben betrekking op aanlegvergunningen voor het verwijderen van lijnvormige opgaande beplantingen (graften, groenstroken en/of grasbanen), het op-hogen, egaliseren of verlagen van de bodem en het aanbrengen van verhardingen, alsmede wijzigingsbevoegdheden voor de aanleg van waterremmende landschapselementen.

Overzicht gebruikte afkortingen

Awb	Algemene wet bestuursrecht
BOM+	Bouwkavel op maat plus
Bro	Besluit ruimtelijke ordening
EHS	Ecologische hoofdstructuur
GöB	Grensoverschrijdend Basisplan
GS	Gedeputeerde Staten
HPA	Hoofdproductschap voor de akkerbouw
KE	Kosteneenheden
LNV	Landbouw, Natuur en Visserij
NATO	Noord Atlantische Verdragsorganisatie
NROP	Natuur- en recreatieontwikkelingsplan
Nimby	Not in my backyard (<i>niet in mijn achtertuin</i>)
PAK	Polycyclische aromatische koolwaterstoffen
PCGP	Provinciale Commissie Gemeentelijke Plannen
PMV	Provinciale Milieuverordening
POG	Provinciale Ontwikkelingszone Groen
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
VAB	Vrijkomende Agrarische Bebouwing
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening

